

Tvrdošovský **SPRAVODAJ**

MAGAZÍN OBCE TVRDOŠOVCE

Ročník XXIV. | číslo 2. | august 2021 | Cena: 1,20 €

ISSN 1339-2530

Vážený čitateľ!

Vydanie Tvrdošovského spravodaja, ktoré práve čítate je mimoriadne vydanie v pravom slova zmysle. Od prvej písomnej zmienky uplynulo 800 rokov. Tvrdošovce prešli "búrkami histórie" mnohými zmenami, premenami. Viacerokrát sa zmenilo meno našej obce, počet obyvateľov, národnostné zloženie a ešte by som mohol pokračovať. Zub času však nezanechal stopy na ochote pomôcť a prístupe obyvateľov. Na území Karpatskej kotliny žijú viac ako tisíc rokov spolu rôzne národnosti. Ani naša obec nie je výnimkou. Nie je teda náhoda, že minulosť, radosť, žiaľ, všedné dni a sviatky našich obyvateľov sú rovnaké.

Toto vydanie je napínavé a obsahuje bohatú zbierku informácií, ktoré vzdáva česť pred hodnotami nielen minulosti, ale aj súčasnosti. Obdobia a zmeny, ktorými obec prešla a

sú popísané na nás pôsobia akousi esenciou. Články a fotografie, ktoré sa v časopise

má príležitosť spoznať čestných občanov obce a zároveň dostane obraz o starostoch z

objavujú sa nielen zaujímavé, ale sú zároveň nositeľmi tematických informácií. Kým sa ctený čitateľ dočíta k poslednej strane, dostane ucelený obraz o historických daniach Tvrdošoviec, o zrode erbu obce,

obdobia pred a po roku 1989. Zaujímavým čítaním sú správy organizácií a inštitúcií. Zastavte sa čas pripomenutím hier a tradícií z dávnej minulosti. Od tých nám dodá rubrika gazdinej, recepty.

Tvrdošovský spravodaj, ktoré držíte v rukách má pre nás aj odkaz o rodnej zemi, nielen pre v súčasnosti žijúcich obyvateľov, ale aj synov a známych žijúcich ďaleko od nej. Každý, kto žije alebo žil v Tvrdošovciach musí popri poznaní súčasnosti poznať hoci aj len časť jej minulosti! Len tak sa môžeme stať aktívnou, organickou súčasťou nášho spoločenstva, ak prijímame jej minulosť, zvyky, tradície, výsledky generácií. Pri znalosti týchto skutočností môžeme plánovať našu budúcnosť!

Milí čitateľ!

S veľkou láskou vám odporúčame náš časopis, obracajte jeho listy s radosťou!

Ing. Marián Tóth, MBA,
starosta obce

Prvé písomné zmienky o obci

Prvé znaky osídlenia na území obce sú zo staršej doby bronzovej. Dôkazom sú archeologické vykopávky z r. 1958, ktoré zároveň dokazujú známky života i zo staršej i mladšej doby rímskej. Podľa historických zdrojov asi 2-3 km južne od dnešných Tvrdošoviec sa tiahol povestný LIMES ROMANUS.

Prvá písomná správa podľa archívu ostrihomskej kapituly pochádza z roku 1221 (v skutočnosti ide o sfalšovanú listinu pravdepodobne z obdobia rokov 1236-87), keď uhorský kráľ ONDREJ II. daroval už jestvujúcu osadu rakúskemu kláštornu "HEILIGEN KREUZ", rehoľníkom tzv. cisterciom, ktorí v 15. storočí vybudovali v osade hospodársky dvor. Osada ležala na významnej stredovekej ceste, ktorá vychádzala zo sídla uhorských kráľov a smerovala

do Čiech a Poľska. Neskôr cisterci Svätého Kríža zamenili majetok Tardoskedd za majetok Parachan (Vajnory). Túto

obci. Ďalšia písomná zmienka pochádza z roku 1332, keď obec patrila do Ostrihomskej diecézy. V listine sa spomína

majetkovú výmenu potvrdil kráľ Ondrej III. v listine zo dňa 11.6.1297. V skutočnosti sa tento dokument považuje za prvú pravú písomnú zmienku

vyberanie pápežského desiatku na obranu Svätej zeme. Posledná významná stredoveká písomná zmienka o obci sa viaže k ostrihomskému arcibiskupovi Tomášovi Bakóczovi, v ktorej sú obyvatelia obce oslobodení od platenia desiatky, ale na sviatok sv. Michala archanjela je každý poddaný povinný odovzdať deviatok zo svojej úrody a z majetku.

Od 13. storočia sa osada rozrástá, stáva sa miestom trhov, kde sa konali trhy vždy v utorok. Pravdepodobne od toho je odvodený aj maďarský názov Tardoskedd (kedd = utorok). Panovník Karol Róbert z Anjou uvádza osadu pod názvom TURDESQED, neskôr to bolo TORDUSKEDD, Tardos Kegy, TOROSKEGY, TARDOSKEDDY, ktoré sa stabilizovali koncom 19. storočia na TARDOSKEDD.

Slovenský názov obce TVRDOŠOVCE sa používa od roku 1949.

sb

Najvýznamnejšie udalosti v histórii Tvrdošoviec za uplynulých 800 rokov

1221 – prvá písomná zmienka o Tvrdošovciach
1241 – vpád Tatárov. Vtedajšiu obec od záhuby zachránili okolité močiare
1317 – ostrihomský arcibiskup Thomas zakladá v osade samostatnú farnosť a rozširuje kostol postavený cistercitmi
1530 – pustošenie obce Turkami, pričom bolo vypálených 34 domov.
1585 – epidémia moru
1594 – 1598 – prvá poštová stanica a linka vedúca cez Tvrdošovce
1637 – Tvrdošovce získavajú štatút trhového mestečka od kráľa Ferdinanda III. Habsburgského
1704 – 1710 – stály kurucký tábor pri obci. Gróf Mikuláš Bercsényi píše z Tvrdošoviec hlásenia a listy Františkovi II. Rákócziemu
1730 – 1732 – prvá veľká kolonizácia Tvrdošoviec a okolitých majerov a statkov obyvateľmi z okolia Kysúc a Trenčína (priezviská Gombík, Budík, Cibulka, Brat)
1734 – druhá veľká kolonizácia obce z Moravy a Uherského Hradišťa (priezvisko Vaňa)
1785 – zrušenie nevoľníctva
1808 – epidémia týfusu. Výstavba lšpity, miestnej nemocnice
1824–1825 – epidémia moru
1831 – epidémia cholery
1847 – začiatok výstavby školskej budovy
23.7.1849 – poprava Tvrdošovčanov Jozefa Bugyika, Jozefa Tótha a Františka Drexlera v Bratislave. V rokoch 1848/1849 na bojiskách revolúcie zomrelo asi 100-120 obyvateľov obce
1850 – vybudovanie železničnej trate Budapešť-Viedeň so zastávkou v Tvrdošovciach
1892 – epidémia cholery
1897 – vyvrtanie prvej artézskej studne pri kostole
1900 – stavba cesty k železničnej stanici
1909 – rozšírenie budovy dievčenskej školy
1910 – výstavba a otvorenie rímskokatolíckej chlapčenskej školy
1914–1918 – I. svetová vojna
1918 – koniec I. svetovej vojny a koniec Rakúsko-Uhorskej monarchie. Vyhlásenie Československej republiky
január 1919 – obsadenie Tvrdošoviec oddielom československej armády
1922 – prvý futbalový zápas v lokalite Ako mány (Tvrdošovce-Nové Zámky 1:1)
1928 – vybudovanie štátnej cesty Bratislava – Nové Zámky v katastri obce
1933 – plošná elektrifikácia obce
1938 – obec je začlenená do horthyovského Maďarska
1939–1945 – II. svetová vojna
28-29. marec 1945 – oslobodenie obce oddielmi Červenej armády
november 1945 – opätovné začlenenie obce do oslobodenej Československej republiky
1947 – deportácia obyvateľov maďarskej ná-

rodnosti do pohraničnej oblasti Sudet v Čechách. Príchod Slovákov z Čadce

1948 – vysťahovanie maďarského obyvateľstva obce do Maďarska, následne repatriácia slovenských rodín z okolia Tardosu

1. január 1949 – Tvrdošovce sú súčasťou okresu Nové Zámky

1. september 1957 – zriadenie základnej deväťročnej školy

Marec 1963 – veľká povodeň v obce

31. august 1976 – odovzdanie novej budovy ZŠ

1978–1986 – plynifikácia obce

1989 – nežná revolúcia

1. január 1993 – zánik Československej republiky. Tvrdošovce sú súčasťou samostatnej Slovenskej republiky

1994 – vybudovanie kostola v areáli cintorína, napojenie obce na verejný vodovod

2001 – odhalenie pamätníka Sv. Štefana

2006 – výstavba prvých nájomných bytov

2009 – otvorenie Domu ľudovej kultúry

2010 – odovzdanie Obecného domu

2013 – modernizácia termálneho kúpaliska a prestavba športového areálu zbúranie starej a otvorenie novej budovy železničnej stanice

2014 – vybudovanie obecnej tržnice a rekonštrukcia domu služieb

2015 – regenerácia centra obce

2018 – vonkajšia rekonštrukcia rímskokatolíckeho kostola

2019 – výstavba novej križovej cesty okolo kostola

január 2020 – odovzdávanie najvyššej stavby našej obce – nového vežového vodojemu

2020/2021 – rozšírenie Obecného domu, vybudovanie nového krídla

2020/2021 – pandémia covid-19

2021 – vybudovanie kanalizačnej siete v obci

Magdaléna Birkus

Zdroj: František Buda:

Tvrdošovce, Obecná kronika

Myšlienky k 800. výročiu

Môj vzťah k Tvrdošovciam siaha do dávnej minulosti. Narodil som sa v Bonyháde v rodine Sikulov pochádzajúcich z Bukoviny. Naše mesto bolo už v tom čase veľmi romaniť: žili tu v porozumení a v mieri vedľa seba obyvatelia z južného Slovenska, Švábi, Sikulovia. V našej ulici bývali väčšinou ľudia vysídlení z južného Slovenska, medzi nimi aj Tvrdošovčania. Napriek tomu, že ako dieťa som geograficky ešte nevedel odhadnúť, kde sa táto obec nachádza, bolo zaujímavé počúvať historky postarších susedov, ako zanietene rozprávali o Tvrdošovciach, o svojej rodnej obci.

Na začiatku svojej politickej dráhy, ako čerstvo zvolený, mladý poslanec parlamentu som s radosťou spomínal na tieto rozhovory z detstva. Osud totiž zariadil tak, že prvé opatrenie, ktorého som bol aktívnym spolutvorcom, bolo uskutočnenie partnerstva medzi Tvrdošovcami a Bonyhádom. Dokument o partnerstve podpísal vtedajší primátor Bonyhádu István Oroszki a starosta Tvrdošoviec Lajos Kele 20. júna 1998 v rámci krásnej slávnosti. Naše mesto a vaša obec odvtedy majú pevné vzťahy, ktoré si dodnes pestujú.

Osobne som mal možnosť zúčastniť sa na mnohých podujatiach vo vašej obci, a to nielen ako poslanec parlamentu, ale ako primátor Bonyhádu. Koncom rokov 2000 sme sa rozhodli, že na pamiatku bojov

za slobodu v rokoch 1848/49 sa primátor Bonyhádu a starosta Tvrdošoviec vzájomne zúčastnia spomienkových slávností a prednesú príhovor. Táto tradícia sa zachováva dodnes, pretože nesmieme zabudnúť na to, že nás síce rozdelili, ale všetci máme spoločnú vlasť. Neskôr Tvrdošovce natolko prirástli k môjmu srdcu, že ako

predseda výboru národnej parlamentnej súdržnosti som celý výbor zobral na návštevu do Tvrdošoviec. Spomienky na túto návštevu mám dodnes zachované v srdci.

V roku 2008 sa mi dostalo cti, že mi bol udelený titul Čestný občan Tvrdošoviec. Toto ocenenie znamená pre mňa veľa, je to dobrý pocit, pretože človeku padne vždy dobre uznanie tam, kde sa cíti, akoby bol doma. V Tvrdošovciach sa cítim ako doma. Je to aj vďaka milým a pohostinným obyvateľom, peknému a upravenému prostrediu, výbornému vedeniu a v neposlednom rade vďaka najlepšej štrúdli na zemi. Ocitol som sa na viacerých miestach sveta, ale môžem vyhlásiť, že takej dobrej štrúdle, akú pripravujú tvrdošovské ženy, niet nikde.

Neviem, ktorá kostolná veža je vyššia, tá vo Dvoroch nad Žitavou alebo v Tvrdošovciach, viem však, že Tvrdošovce sú obec, ktorú treba navštíviť! Môžete byť hrdí na svoju obec!

Árpád János Potápi
štátny tajomník pre národnú politiku Maďarska

Byť niekde doma

Stalo sa to začiatkom deväťdesiatych rokov v Spojených štátoch amerických. Po zmenách, ktoré priniesli východoeurópske revolúcie, chceli pomôcť novým demokraciám aj takým spôsobom, že pozvali zopár novozvolených poslancov parlamentu, aby ukázali, ako to u nich funguje v praxi. Hrdí ukazovali vo Washingtone svoje inštitúcie, vo Philadelphii budovu, v ktorej diskutovali o texte Deklarácie nezávislosti, pyšne hovorili: „Pozrite sa, páni poslanci, táto budova má už 340 rokov, tamtá 420, tu i tam sa udiali dôležité veci.“

Ja osobne som bol tiež členom delegácie a priznám sa, že ich diskusie som počúval s trochou malície. V Európe sa nepovažuje za serióznu osadu tá, ktorej dejiny nesiahajú 6-7 storočí dozadu. Napriek tomu som si vážil ich nadšenie, úctu k minulosti, z ktorej bolo cítiť, že vedľa, bez týchto udalostí by ich súčasnosť nebola takou, akou ju poznáme.

Nuž, teraz aj Tvrdošovce oslavujú a spomínajú. Osem storočí histórie je úctyhodné dedičstvo. Je v ňom veľa dobrého, ale aj mnoho utrpení – ale život je už taký. Tieň nasleduje za svetlom a z nich sa skladá nielen individuálny ľudský život, ale aj život ľudských spoločností. Veľkosť a sila jednotlivca i celej osady závisí od toho, či sa

priznajú k svojej minulosti, aby vychádzajú z nej mohli budovať svoju budúcnosť.

Neopúšťa sa, ale kuje plány, pracuje, pričíní sa o lepšiu budúcnosť. Som presvedčený, že tieto oslavy majú svoj zmysel: môžeme

z nich čerpať silu, aby sme ľahšie zvládli každodenné starosti a bez obáv vykročili do budúcnosti.

K tomu želim všetkým obyvateľom obce mnoho sily a dobrú náladu. Pri príležitosti tohto vzácneho jubilea chcem odkázať svetu: Tvrdošovce boli aj budú. Aj naďalej sa chcú rozvíjať, obohacovať sa materiálne i duchovne. Mať úctu k sebe samému: k svojim predkom, k ich morálnemu dedičstvu, ku kostolu a škole, k materinskému jazyku a kultúre: k základom našej identity.

Týmto riadkami sa pripájam i ja k tejto povznášajúcej spomienke. Zároveň sa chcem znova poďakovať za to, že mi bolo udelené ocenenie „Čestný občan obce“. Dovoľte mi, aby som vám, ctení čitatelia, prezradil, že jeden nádherný kus obce zdobí moju pracovňu každý jeden deň v roku. Po slávnostnom odhalení Sochy svätého Štefana Mária Törley, tvorkyňa sochy, ma totiž prekvapila krásnym darom – maketou sochy. Táto maketa je odvtedy predom mnou, stojí pri mojom písacom stole.

Ešte raz vám – celej našej obci i všetkým jej občanom – želim všetko dobré a ešte veľa ďalších úspešných storočí!

Pál Csáky

K výročiu Tvrdošoviec

Vážený Čitateľ!

Hneď na úvod by som sa chcel poďakovať redakcii Tvrdošovského spravodaja za príležitosť, aby som v tomto slávnostnom čísle magazínu napísal pár myšlienok o tom, prečo je pre nás, obyvateľov Kórnye, také dôležité a mimoriadne partnerstvo medzi našimi obcami.

Osud našich obcí spojili tragické udalosti z dejín XX. storočia. Tieto udalosti postihli celý svet, niet kúta, ktorý by netrpel, ale my, Maďari, sme museli znášať viac utrpenia. Nestačilo, že po I. sv. vojne bola naša krajina roztrhnutá a Maďara od Maďara oddelila štátna hranica, vďaka presídleniu obyvateľov v roku 1947 museli milióny ľudí zažiť ďalšiu tragédiu. V dôsledku presídlenia prišli Tvrdošovčania do Kórnye, kde si museli vytvoriť nový domov. Prostredníctvom týchto rodín sa uskutočnili naše prvé spoločné

kultúrne programy a v 90-tych rokoch boli obyvatelia z Kórnye čoraz častejšími návštevníkmi v Tvrdošovciach a navzájom.

Počas jednej decembrovej diskusie v roku 2006 vznikla

myšlienka, aby sme sa stali partnerskými obcami. Myšlienku nasledovali skutky, v roku 2007 na oslavách Dní sv. Štefana sme podpísali oficiálny dokument o partnerstve a od 24. augusta 2007 sú Tvrdošovce a Kórnye partnerské obce. Bolo ojedinelé, keď sme s pánom

starostom PaedDr. Györgyom Juhászom podpísali zmluvu o partnerstve. Nesmierna radosť je aj to, že súčasnému starostovi obce Mariánovi Tóthovi tiež záleží na našom partnerstve a že svojou prácou napomáha k posilneniu vzťahov medzi dvoma obcami. Samosprávy našich obcí si vytvorili oficiálny vzťah, ale čo je dôležitejšie, obyvatelia a organizácie našich obcí to naplnili obsahom. Nedá sa mi ani vymenovať všetky tie programy, ktoré sme od roku 2007 spoločne absolvovali. Zdá sa nám, akoby sme do Tvrdošoviec chodievali (aj teraz chodili) ako domov. Okrem partnerstva našich samospráv vzniklo priateľstvo aj medzi nejednými našimi organizáciami. Dokonca môžeme vyhlásiť, že obe obce majú také podujatia a programy, ktoré si ani nevieme predstaviť bez účasti toho druhého.

Z našej strany sa obyvatelia a vedenie Tvrdošoviec tešili vždy veľkej úcte. Vďaka vašej práci, vďaka vášmu pohľadu na život zachovávajú tu žijúci obyvatelia svoj materinský jazyk a tradície. Nielenže si obec zachovala maďarskú materskú a základnú školu, ale neustále pracuje na rozvoji svojich ma-

ďarských inštitúcií. Jedine to môže byť zárukou, aby toto 800-ročné dedičstvo - poklad všetkých Tvrdošovčanov - nezaniklo. V materskej a základnej škole, kde sa deti učia a oboznamujú sa so svetom vo svojom materinskom jazyku, sa môže pestovať ďalej to zrnko, ktoré si deti prinesú z domova a ktoré sa pestuje s láskou. S láskou k rodnej zemi, k domovu a k materinskej reči. S láskou, ktorá znamená našu spolupatričnosť. Politici môžu schváliť právne predpisy, môžu znovu kresliť štátne hranice, ale lásku k materinskej reči, k domovu a k rodnej zemi nemôžu odobrať. Krásnym príkladom toho sú 800-ročné Tvrdošovce, ktoré prežili Turkov, Labancov, Trianon, presídlenia.

Prajem, aby Tvrdošovce ešte dlho žili a prekvitali, aby sme zostali úprimnými priateľmi aj v budúcnosti a aby sme mali vždy takú mládež, ktorá toto ušľachtilé poslanstvo bude niesť s láskou ďalej. Všetko najlepšie 800-ročné Tvrdošovce! Všetko najlepšie obyvateľom Tvrdošoviec a všetko najlepšie nášmu partnerstvu!

László Beke
starosta obce Kórnye

Všetko najlepšie Tvrdošovce!

Vážený pán starosta, vážení Tvrdošovčania! Milí čitatelia!

Chcela by som Vám touto cestou poďakovať za možnosť zablahoželať Vám na stránkach Tvrdošovského spravodaja pri príležitosti 800. výročia prvej písomnej zmienky o Vašej obci. Sviatky a výročia sú vhodnou príležitosťou postáť, zamyslieť sa a zosumarizovať uplynulé obdobie.

V priebehu ostatného pol-druha roka sme kvôli pandémie buď nemali žiadnu príležitosť, alebo len veľmi-veľmi málo možností na osobné stretnutie, aby sme sa zvitli s občanmi našich družobných miest. Je to o to bolestivejšie, lebo do roku 2020 sme ani nedokázali predstaviť si slávnostný program na 15. marca v našom meste Bonyhád bez excelentného príhovoru Vášho starostu, pána Mariána Tótha. Aj pre mňa to bola vždy veľká pocta prihovoriť sa Vám pri príležitosti nášho národného sviatku. Bo-

hužiaľ, pandémia nám to teraz znemožnila, no, snažili sme sa preklenúť chýbajúce osobné stretnutia a rozhovory pomocou online-priestoru. Využili sme každú príležitosť, aby sme sa mohli aspoň vzájomne pozdraviť. Tak sa stalo aj začiatkom jari v obci Kisvejke, keď v rámci Programu maďarskej dediny na môj podnet obec mohla ponúknuť svoj autobus obci Tvrdošovce vo veľmi dobrom stave. Som hrdá na to, že som mohla pomôcť realizovať a urýchliť tento proces poznajúc, že hodnotný dar je na dobrom mieste a v dobrých rukách.

Blízky vzťah medzi našimi usadlosťami vhodne ilustrujú aj tieto spomenuté príklady, ktoré uvádzam bez nároku na úplnosť. Dnes, keď Vám píšem tento pozdrav, kalendár ukazuje 4. jún. To znamená, že uplynulo už 101 rokov od Trianonského diktátu, ktorého podmienky boli nanútené nášmu národu bez účasti Maďarov na

parížskej konferencii v rokoch 1919/1920, kde víťazné veľmoci rozhodli o novom usporiadaní v Európe. Maďarský parlament preto 31. mája 2010 vyhlásil tento deň za Deň národnej jednoty. Príslušný Zákon XLV. z roku 2010 uvádza: „Všetci členovia maďarskej komunity podliehajúcich vlád iných štátov sú súčasťou jednotného maďarského národa, ktorého jednota odhliadnuc od štátnych hraníc je realitou a zároveň určujúcim prvkom osobnej a komunálnej sebaidentity Maďarov.“

Medziľudské a rodinné vzťahy, zmysel pre zodpovednosť jeden za druhého a život podľa našich spoločných koreňov a maďarskosť dopĺňajú všetko, čo je určené v rámci zákona. Chceme, aby družobné partnerstvo Tvrdošoviec a Bonyhádu,

založené v roku 1998, zabezpečili toto všetko aj pre budúce generácie. Boh žehnaj Tvrdošovciam k výročiu!

Dúfam, že Vám budem môcť zablahoželať čoskoro aj osobne! S pozdravom

Filóné Ferencz Ibolya
Primátorka mesta Bonyhád
Čestná občianka obce
Tvrdošovce

Z nepriateľa priateľ

Za starostu obce Tardoš som bol zvolený v roku 2006. Ako nový starosta som mal plány a programy, ktoré som chcel skôr či neskôr zrealizovať. Jedným z nich bolo, aby obec Tardoš mala družobnú obec za hranicami Maďarska.

V detstve som od svojho starého otca z otcovej strany často počúval, že má priateľov a známych v Tvrdošovciach a Jatove. Na to, prečo tí ľudia žijú v Československu, som sa nespýtal, on o tom nehovoril, no zdalo sa mi prirodzené, aby práve Tvrdošovce sa stali tou družobnou obcou. Pomyslel som si, že iba obnovíme staré dobré vzťahy a všetko pôjde ďalej. Na hodinách dejepisu sa nehovorilo o vysídlení Maďarov z Hornej zeme – do školy som chodil ešte za starého režimu – takže tí, ktorí nemali osobné skúsenosti, nemali ani znalosti o týchto skutočnostiach, podobne ako ani ja nie. V podstate som nemal žiadne hodnoverné informácie, keď som sa spojil s vtedajším starostom obce Tvrdošovce, PaedDr. Györgyom Juhászom. Preto som bol veľmi prekvapený jeho trochu chladným, odmeraným prístupom. Podujal som sa preto pátrať po príčinách, prečo neboli „na druhej strane“ nadšení mojim nápadom.

Začal som zisťovať, rozprával som sa s Tardošanmi, ktorí sa toho času vysťahovali, ale po pár rokoch sa vrátili späť. Oni si vtedy mysleli, že ako Slovákovi sa im bude lepšie žiť medzi svojimi. Podľa ich výpovedí v rozhodovaní im pomohli zvučné sľuby verbujúcich o lepšom živote. Až v Tvrdošovciach si uvedomili, že ich noví susedia hovoria plynule po maďarsky, slovenčina je iba nástrojom nútenej komunikácie, a v domoch, ktoré im boli pridelené, ešte deň predtým žili rodení Tvrdošovčania. Vtedy

som pochopil, o čom rozprával môj starý otec, keď spomínal, že počas svojich návštev v Tvrdošovciach ho priatelia vždy vystrihali, aby na verejnosti nespomínal, odkiaľ pochádza, lebo v Tvrdošovciach nepovažovali Tardošanov za priateľov, v ich očiach to boli nepriatelia, ktorí iným zobrali majetok. Hlúpa, neľudská politika oklamala a poštvala proti sebe inak priateľských a dobrotivých ľudí.

Tieto smutné príbehy ma ešte viac utvrdili v tom, že treba nadviazať kontakty s

Tvrdošovcami, aspoň symbolicky odčiniť duševné a materiálne ujmy a dokázať, že slobodne a úprimným srdcom sa všetko to zlo dá zvrátiť a stále je šanca na zblíženie. Mojim prvým krokom bolo, že som z Tardoša zanesol „nový chlieb“ do Tvrdošoviec na oslavy Dní sv. Štefana. 80 km dlhú cestu – odvtedy už viackrát – som zdolal bicyklom. Chlieb požehnaný v Tardoši je symbolom cezhraničnej súdržnosti Maďarov ako aj priateľstva a bratstva. Aj

s pánom starostom Mariánom Tóthom si veľmi dobre rozumieme, máme podobné predstavy o spoločnej budúcnosti. Vďaka spolupráci v oblasti kultúry a športu sa tiež vytvorilo veľa priateľských vzťahov medzi Tardošanmi a Tvrdošovčanmi, bez ohľadu na národnosť. Do Tvrdošoviec cestujeme vždy s veľkou radosťou a mám pocit, že s rovnakou radosťou k nám prichádzajú priatelia a známi aj od vás. Aj teraz, píšúc tieto riadky, vidím pred sebou spoločné táborenie tardošských a tvrdošovských detí v Gánt, Vincenta Bujáka pri drevorezbárskej práci, Ferdinanda Szabóa, ako vyrába prútené košíky s deťmi, stolnotenisevých hráčov, vtipkujúcich aj počas zápasu, školákov oboch obcí pri spoločných programoch, ukladanie vencov počas osláv Dní sv. Štefana a mnoho ďalších príležitostí.

Mojím cieľom bolo vytvoriť družobný vzťah, ktorý nie je iba formálny a nie je len o tom, že dvaja starostovia sa stretávajú a s úsmevom si vymieňajú darčeky, ale je skutočným spojením dvoch dedín, vďaka ktorému sa vytvárajú priateľstvá. Chcel som, aby si miestne skupiny k sebe našli cestu a dokázali spolupracovať aj prirodzene, bez spoločných slávností a naplnili skutočným obsahom družobný vzťah Tardošu a Tvrdošoviec. Ohliadnuc sa na uplynulé roky si myslím, že spoločne sa nám podarilo položiť základy tohto priateľstva, ktoré sú dosť pevné na to, aby sa na ne v budúcnosti mohlo stavať. Dúfam, že v našich spomienkach bude spoločná minulosť znamenať skôr radosť než udalosti pred 70 rokmi.

Béla Csabán
starosta obce Tardoš

osláv Dní svätého Štefana, ktoré sú jednou z najdôležitejších kultúrnych udalostí Tvrdošoviec.

Spomenul som iba zopár príkladov, ktoré sú zďa tiež dôkazom toho, že spolupráca našich obcí je naozaj na vysokej úrovni. Moji predchodcovia, Jenő Valkó a Kálmán László, rovnako pestovali, podporovali a udržiavali dobré vzťahy medzi oboma obcami a keď som v roku 2019 prevzal funkciu starostu obce Szákszend, vo svojom programe som tiež vyzdvihol dôležitosť

K jubileu našej priateľskej obci

Milí Priatelia!

S úctou a láskou pozdravujem všetkých občanov Tvrdošoviec pri tejto príležitosti, že tento rok oslavuje obec 800. výročie svojej prvej písomnej zmienky. Prvá písomná správa o obci pochádza z trinásteho storočia, keď uhorský kráľ Ondrej II. daroval už jestvujúcu osadu rakúskemu kláštoru Heiligenkreuz. Zaujímavou zhodou okolností je, že kým názov Tvrdošoviec sa dostal do darovacej listiny v roku 1221, prvá písomná zmienka o obci Szákszend pochádza z roku 1281, čiže o 60 rokov neskôr. Spolupráca oboch obcí je naozaj výborná, aj keď ju nemožno merať v stáročiach, no v desaťročiach áno, na čo som veľmi hrdý. Aj vďaka tomu, že nás delí od seba iba hodina a pol cesty autom, v uplynulých rokoch členovia samosprávy oboch obcí, ich civilné organizácie i obyvatelia sa mohli viackrát stretnúť.

Musím taktiež vyzdvihnúť výborné partnerské vzťahy medzi našimi klubmi dôchodcov. V roku 2008 boli členovia Klubu dôchodcov obce Szákszend prvýkrát po-

zvaní do Tvrdošoviec a odvtedy sa pravidelne stretávajú takmer ročne pri rôznych príležitostiach ako sú obecné dni, vinárske súťaže či pohostinské vystúpenie ľudového spevokolu Rozmarín z obce Tardos.

Ďalším významným bodom spolupráce našich obcí bol Školský ekologický program v roku 2016, v rámci ktorého sa stretli žiaci a pedagógovia našej Základnej školy Józsefa Övegesa a Základnej školy Károlya Szemerényiho s vyučovacím jazykom maďarským v Tvrdošovciach. Zúčastnení programu mali možnosť oboznámiť sa so životom a kultúrou partnerskej obce. Nezabudnuteľné spomienky máme aj na sériu kultúrnych programov uskutočnených v rámci osláv 55. výročia Základnej školy Józsefa Övegesa v Szákszend v roku 2017. Svojou prítomnosťou nás potili aj pani riaditeľka tvrdošovskej Základnej školy Károlya Szemerényiho, Silvia Tóthová, a starosta obce Tvrdošoviec, Marián Tóth. Popri zástupcoch partnerských obcí aj naša delegácia je pravidelne pozývaná na programy organizované pri príležitosti

prehlbovania už jestvujúcich partnerských vzťahov.

Vo svojej novej funkcii som mal ešte tú česť privítať pána starostu, Mariána Tótha, a prednostku úradu, Judit Brenkus, no opätovná návšteva v Tvrdošovciach pre vypuknutie a šírenie pandémie Covid-19

sa už nemohla uskutočniť. Z toho dôvodu som sa zatiaľ zoznamoval s krásami Vašej obce, žiaľ, iba na internetových stránkach. Úprimne verím, že po uplynutí rizík nakaženia sa koronavírusom náš každodenný život i naše partnerské vzťahy sa vrátia do starých kolají a môžeme sa opäť stretnúť,

možno ani nie v ďalekej budúcnosti. So srdečným a priateľským pozdravom

Csaba Attila Papp
starosta obce Szákszend

Všetko najlepšie k narodeninám Tvrdošovce!

Vážení tvrdošovskí priatelia!

S veľkým potešením, úctou a dojatím chcem tlmočiť pánovi starostovi Ing. Mariánovi Tóthovi, obecnému zastupiteľstvu a všetkým obyvateľom Tvrdošoviec srdečné pozdravy a blahoželania obyvateľov Zetelaky, obce obývaného 99% Sikulmi, na území Sikulska k 800. výročiu prvej písomnej zmienky o obci Tvrdošovce.

Osemsto rokov je dlhá doba v dejinách národa, ale zároveň to nevyvrátiteľne dokazuje, že sme tu v Karpatskej kotline veľmi dlho. Tvrdošovce sú popri mnohých našich partnerských mestách a obciach v materskej krajine jedinou obcou, ktorá svojou polohou prežíva s našou obcou Zetelaka rovnaký osud. Aj keď nás búrlivé dejiny rozdelila a postavila medzi nás hranice, naša kultúra a jazyk sú navzájom neoddeliteľne spojené napriek všetkým prekážkam. Dôkazom toho je skutočnosť, že na brehu rieky Nagyöküllő pod Hargitou hovoria krásne po maďarsky, modlia sa a cítia maďarsky tak ako v Tvrdošovciach.

Uplynie už takmer dvadsať rokov odvtedy, čo sme podpísali partnerskú dohodu s mojím priateľom, vtedajším starostom Lajosom Kelem. Vtedy som bol v Tvrdošovciach po prvýkrát. Odvtedy Vaša obec prešla nevídaným rozvojom, čo znamená, že vedenie Tvrdošoviec je v ostatných rokoch v dobrých rukách. Pri pod-

pise dohody o partnerstve sme sa riadili myšlienkou vzájomného spoznávania ľudových zvykov, životného štýlu, spôsobu myslenia, radosti i smútku. A v neposlednom rade spoznávanie tej nádhernej kraji-

ny, kde žijeme. Som presvedčený, že väčšinu týchto predsavzatí sa nám podarilo dosiahnuť. Prišlo k nám Vaše futbalové mužstvo a navštívili nás i hasiči z Tvrdo-

šoviec. K Vám zasa zavítali naši tanečníci a v Tvrdošovciach zazneli naše zetelacké piesne. Svojou prítomnosťou sme si tiež navzájom uctili naše sviatky.

Počas dvadsiatich troch rokov nášho priateľského vzťahu sa síce starostovia a poslanci striedali, ale vďaka Bohu, nevedlo to k rozpadu vzájomných vzťahov, čo znamená, že naše partnerstvo má hlbšie korene. Keď som podpísal partnerskú zmluvu, spomenul som, že najdôležitejším, čo by nás malo spájať, je spoločný osud a osud národností. Teraz, s odstupom času, rozhodne tvrdím, že pre naše vzájomné vzťahy by sme mohli urobiť určite ešte viac. Ale zrazu mi napadnú slová Frigyesa Karinthyho: „To, čo je za mnou, už nemôžem zmeniť, ale čo je pred mnou, ešte zmeniť môžem“. Táto myšlienka by nás mala viesť aj v budúcnosti.

Na záver spomeniem istú osobnú vec. Jedným z najkrajších okamihov a najkrajších dní môjho života bol 24. august 2018. V tento deň som sa stal čestným občanom obce Tvrdošovce, čo je podľa mňa najväčšie možné uznanie pre Sikula, ako som ja. To ma núti ešte viac pracovať na zlepšení vzťahov medzi našimi družobnými obcami.

Tvrdošovce, všetko najlepšie k narodeninám!

Csaba Sebestyén
Čestný občan obce Tvrdošovce

Symboly obce

Obecné zastupiteľstvo schválilo na svojom zasadnutí v roku 2007 nové symboly obce, ktorých ústredným motívom sa stal Rákócziho pomník a podoba svätého Adalberta ako heraldického patróna obce.

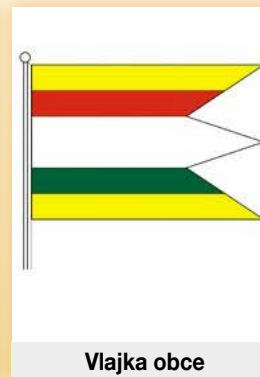
Erb obce

Erb veľký

Štandarda

Vlajka obce

Pečiatka obce

Spomienky starostov obce na Tvrdošovce

Tvrdošovce v 80. rokoch

Ako predseda Miestneho národného výboru som začal pracovať po pánovi Gejzovi Bogyóvi od roku 1982. Práca ako aj štruktúra MNV mi boli známe, nakoľko som bol poslancom už osem rokov a podpredsedom MNV jedno volebné obdobie. Zamestnanci aparátu boli vtedy dlhodobo skúsení pracovníci, od ktorých som sa aj ja na začiatku veľa naučil.

V tomto období bolo hlavnou úlohou dokončiť plynofikáciu v celej obci a dokončiť materskú školu pre 120 detí. Poznamenávam, že volebný program sa mohol zrealizovať až po odsúhlasení na Okresnom národnom výbore (ONV). Pri realizácii však boli iba dve možnosti, tzv. štátne akcie, ktoré stavali väčšinou okresné podniky alebo akcie „Z“, ktoré sme museli stavať svojpomocne za prítomnosti občanov obce. Pri akciách „Z“ naši občania odpracovali tisíce brigádnických hodín, ale potrebný stavebný materiál musela

zabezpečiť obec. Plnenie plánov výstavby pozorne sledoval ONV, nakoľko oni prideliovali finančné prostriedky do rozpočtu obce.

Pri výstavbe rôznych akcií som vždy našiel pomoc u vedenia vtedy ešte úspešne fungujúcej JRD a dalo sa spoľahnúť aj na Miestne hospodárstvo, ktoré vtedy malo veľa zamestnancov aj potrebný strojový park. Výhodou bolo i to, že pri ONV boli okresné podniky ako Renokov, OSP, Okresná správa ciest a ďalšie, ktoré nám tiež veľa pomohli. Popri výstavbe plynovodu, ktorý bol v obci iba 1/4 hotový a materskej škole, kde boli vykopané základy, sme upevnili a asfaltovali všetky ulice v obci. Kúpili sme nové auto a nádoby na odvoz komunálneho odpadu a zahájili sme odvoz smetí. Medzitým sa zaplnil nový cintorín, pretože si veľa ľudí prenieslo svojich pozostalých z dvoch

starých cintorínov. Bolo treba otvoriť aj druhú časť nového cintorína, ktorú sme aj oplotili. Stavali sme chodníky, obnovili verejné osvetlenie a vyvíjali sme tri nové studne v domnienke, že natrafíme na artézsky prameň. V jednom prípade sa to podarilo, druhú studňu používajú na športovom ihrisku. Pri rozširovaní štátnej cesty cez obec sme žiadali investora o prepracova-

nie projektovej dokumentácie tak, až sa v obci bude stavať kanalizácia, bude možné napojiť aj našu obecnú kanalizáciu. Investor vyhovel našej požiadavke. Zaviedli sme termálnu vodu na miestne kúpalisko, ktorú dodnes využívame. Veľmi sme chceli využiť vzácnu termálnu vodu a vybudovať moderné termálne kúpalisko, ale tento návrh nenašiel podporu na ONV, kde uprednostnili vybudovanie kúpaliska v Podhájskej. Keď sme úspešne dokončili plynofikáciu a materská škola bola pred dokončením, na ONV mi oznámili, že teraz už môžeme niečo naplánovať, len nie termálne kúpalisko.

A tak sme dostali prísľub na výstavbu kultúrneho domu (budovu dnešnej pošty), ak vieme zabezpečiť vhodné miesto na výstavbu. Na realizáciu výstavby sa najviac hodil schátraný

zarastený starý cintorín, lenže polovica pozemku bola vo vlastníctve cirkvi. Miestny farský úrad nemal námietky, ale nebol kompetentný na predaj. Bolo treba rokovať s pánom arcibiskupom v Trnave a následne s vedením ONV. Rokovania sa vydarili a mohla sa začať realizácia. Najprv bolo treba zabezpečiť projektanta, vypracovaním projektových úloh sme poverili

Ministerstvo kultúry. JRD prisľúbilo financie skoro vo výške 1 milióna korún s tým, že kapacita kultúrneho domu bude do 450 ľudí, aby tam mohli mať členské schôdze. A tak začala sa výstavba v akcii „Z“. Peniaze síce vtedy boli, ale stavebný materiál bolo takmer nemožné zohnať. ONV dostával limitované množstvo stavebných materiálov, ale na naše pomery to bolo smiešne. My sme potrebovali mesačne 5 a viac vagónov cementu, vagóny roxorov, státisíce tehál, hutného materiálu! Bol som na cestách od Košíc po Ostravu, kým som to vedel postupne zabezpečiť. Nakoniec bol kultúrny dom na 90% postavený. Bola hotová vnútorná elektroinštalácia, vzduchotechnika a vodovod. Na sklade boli radiátory, plynové kotle, rozvodné skrine, parkety, zvukotechnika, opony ... Chýbala však ochota dokončiť túto stavbu! Možno moji následníci vysvetlia, prečo skoro hotový kolos sa musel premrhať!

Vo vedení obce mali dôležitú úlohu v tom čase poslanci MNV a členovia Rady. Poslanci boli zvolení väčšinou z tých ulíc, v ktorých žili s voličmi. Členovia Rady boli skúsení odborníci, ktorí vedeli poradiť a pomôcť pri výstavbe obce. ONV usporiadal každý rok týždenné školenie pre členov Rady, kde boli informovaní o zákonoch, predpisoch a úlohách okresu. Nás predseda každý mesiac pozývali na povinnú poradu, kde nás verejne hodnotili aj pokarhali. Dá sa

povedať, že stále bol nad nami nejaký dozor!

Čo sa týka výstavby rodinných domov, vydali sme každý rok nad 30 stavebných povolení a následne sa toľko aj kolovalo. Hlavnú úlohu zohrali pritom nenávratné manželské pôžičky a tzv. stabilizačné pôžičky, ktoré poskytovali podniky svojim zamestnancom. A tu sa vyskytli problémy, nevedeli sme dať záujemcom o výstavbu stavebné pozemky. Boli sme nútení vyvlastňovať a otvárať nové ulice, čo sa stretlo niekedy aj s nevôľou. Zároveň sa rozbehla aj družstevná výstavba, napr. v ulici Družstevná, kde našli domov hlavne mladí ľudia. Potom prišla Nežná revolúcia a problém bol vyriešený. Naraz sa prestali vo veľkom stavať rodinné domy, ako aj družstevné a na tejto báze nastal útlm.

Po Nežnej revolúcii som vyhral voľby a stal som sa prvým starostom Tvrdošoviec. Z politických strán voľby vyhrala maďarská politická strana, a tak mali v zastupiteľstve 100% účasť. Požiadali ma, aby som vstúpil do tejto strany, ale neprijal som to. Chcel som zostať nezávislým starostom. Bola to zvláštna doba. Chceli vymeniť i niektorých skúsených zamestnancov obecného úradu, ale na verejnom zasadnutí občania k tomu zabránili.

S odstupom času tvrdím, že mne po voľbách poslanci v mojej práci nepomáhali, skôr naopak, cítil som, že mi bránia tam, kde sa to len dá. Držím sa aj dnes zásad, ktoré nie som ochotný zmeniť ani keď to žiadajú jednotlivci alebo zástupcovia nejakej strany! Preto som sa po dvoch rokoch dobrovoľne vzdal funkcie starostu obce.

Celý svoj doterajší život som pracoval medzi ľuďmi a s ľuďmi. Mal som rád aj funkciu na čele obce. Myslím si, že za tie výsledky, ktoré sme spolu s našimi občanmi dosiahli, nemáme sa za čo hanbiť.

Ďakujem všetkým, ktorí mi dlhé roky pomáhali v mojej práci.

Štefan Csabai

Pohľad do minulosti

V roku 1992 ma 44-členné obecné zastupiteľstvo poverilo vykonávaním funkcie starostu obce. Počas svojej práce som sa zameriaval predovšetkým na splnenie cieľov z volebného programu politických strán Spolužitie (Együttélés) a Maďarské kresťanskodemokratické hnutie (Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom). Našou prioritou bolo vybudovanie siete pitnej vody, čo nebola ľahká úloha, keďže naša obec toho času nemala ani projektovú dokumentáciu. Napokon sa nám podarilo vytvoriť korektnú spoluprácu s Ministerstvom životného prostredia, vybaviť potrebné povolenia v zrýchlenom konaní a zabezpečiť priebežnú realizáciu tohto projektu. Ďalším cieľom bolo zabezpečiť dôstojné miesto na poslednú rozlúčku s našimi zosnulými. Po dohode s trnavskou arcidiecézou sme postavili kostolík na miestnom cintoríne na základe projektovej dokumentácie Ing. Ladislava Tótha. Realizáciu stavby mal na starosti podnik Miestne hospodárstvo pôsobiaci pri samospráve pod vedením Dezidera Borbélya. Slávnostné odovzdanie a vysvätenie kostola sa konalo 30. októbra 1994. Ďalšou väčšou investíciou v tomto období bolo postavenie amfiteátra s hľadiskom.

Počas môjho pôsobenia sme vybudovali sieť káblovej televízie a štúdio, ktoré do dnešného dňa úspešne funguje pod vedením Imricha Mészárosa. V Gabčíkove sme odkúpili starú ubytovňu, ktorú sme zrehabilitovali a otvorili sme v našej obci turistickú ubytovňu s 50 lôžkami. Podľa liturgických predpisov obec objednala oltár versus po-

pulum (tvárou k ľudu), ambón a sedadlá pre kňazov do svätyne – sedesy. Podarilo sa nám zrekonštruovať staré pomníky a odovzdať nové, medzi inými Pamätník holokaustu. Začali sme odkupovať nehnuteľnosti v centre obce a asfaltovať 5 km dlhý úsek cesty. Slovenské podniky boli tiež činné, v našej obci stavali Slovenská pošta, Jednota a Všeobecná úverová banka.

Obnovili sme činnosť Csemadoku, Červeného kríža, Spolku železničiarov Zástava a Skautského zboru. Vznikol ženský spevokol a mužský zbor, ktoré so svojimi vystúpeniami dodnes zvyšujú úroveň slávností. Na jeden mesiac sme prichýlili 30 detí a 5 dospelých z povodňami postihnutej Čadce, ktorým sme poskytli starostlivosť za pomoci a podpory našich obyvateľov. Za tento čin sme dostali zvláštne uznanie a ocenenie Slovenského červeného kríža.

S využitím humánnych zdrojov sme zorganizovali viacero podujatí. S názvom „Akikért nem szólt a harang“ („Pre ktorých nezaznel zvon“) sme zorganizovali symbolický pohreb našich vojnových hrdinov, na ktorom za každého padlého vojaka zaznel tvrdošovský zvon. V tomto období sa konalo aj schvaľovanie a posvätenie vlajky a erbu našej obce. Koncom roku 1995 sme pod mottom „A szülőföld hazavár“ („Rodná zem ťa čaká“) pozvali na 2-dňové stretnutie všetky rodiny vysídlené z Tvrdošoviec do Maďarska a ich rodinných príslušníkov. Spomínanie na minulosť vyvolalo slzy žiaľu u každého zúčastneného, ale šťastné objatia a pohľad na rodnú zem vymazali trpkú minulosť a dali nádej do budúcnosti. Z

príležitosti 50. výročia deportácií sme spomínali odovzdávaním pamätných plakiet aj na rodiny vysídlené do Česka.

V júni 1998 sa konalo veľkolepé podujatie z príležitosti 777. výročia prvej písomnej zmienky o obci, v rámci ktorého sme podpísali zmluvu o spolupráci s mestom Bonyhád, obcami Zetelaka a Szürte. Vydali sme prvé číslo Tvrdošovského spravodaja, ktorý dodnes poskytuje dôležité a zaujímavé informácie všetkým obyvateľom. Podakovanie patrí obecným zastupiteľstvám a zamestnancom obecného úradu, bez ich pomoci by sa toto všetko nemohlo byť uskutočniť.

Na koniec by som každému čitateľovi a spoluobčanovi chcel popriať veľa sily, zdravia a viery do budúcnosti v tomto vírusom postihnutom svete.

Lajos Kele

Pätnásť rokov v službách obecného úradu

Po dvanástich rokoch odbornej práce v oblasti fyziky vo výskumnom ústave som sa 1. apríla 1991 zamestnal na Obecnom úrade v Tvrdošovciach vo funkcii prednostu. Čoskoro som si uvedomil, že práca s ľuďmi je oveľa ťažšia ako tá vedecká, čo som robil doteraz. Práca na vedeckom poste sa dá naučiť, ale riadiť ľudí – na to treba mať v neposlednej miere aj potrebné životné skúsenosti. Iba niekoľko zasvätených vedelo, že som dva roky počas víkendov cestoval do Bratislavy študovať základy pedagogiky a psychológie, aby som v teoretickej oblasti týchto odborov nadobudol potrebné vedomosti a prehľad.

V úradníckom kresle prednostu obce som strávil sedem rokov, až kým som sa v dôsledku istej „nehody“ (to je trochu dlhšia história) nerozhodol kandidovať na post starostu obce. Zvolili ma. Starostom obce som bol osem rokov, počas dvoch volebných období. Začiatky boli veru ťažké,

zdedil som veľa nevyriešených problémov. Obec niesla značné finančné bremeno vo výške niekoľkých miliónov korún nezaplatených dlžôb rôznym zaniknutým firmám a spoločnostiam, nezamestnanosť občanov dosahovala 20 %.

Počas štyroch rokov prvého volebného obdobia bolo mojou prioritou prakticky iba splácať zdedené dlhy obce. Je potrebné si uvedomiť, že na Slovensku takmer 90 % ročných príjmov samospráv ide na tzv. režijné výdavky a iba 10 % je možné investovať do rozvoja obce. Vtedy táto suma dosahovala

u nás výšku približne dva milióny korún. Bez štátnych dotácií nebolo možné (a nie je to možné ani teraz) zrealizovať väčšie

investície. Pre obec Tvrdošovce, ale aj pre mňa, bolo najväčším problémom, že za starostu ma zvolili ako nezávislého kandidáta. Od členov politických strán, či už na miestnej alebo krajskej úrovni, či dokonca v parlamente, som nedostal žiadnu podporu, hoci v tých časoch sme tam mali ako obec pomerne veľké zastúpenie. V priebehu ôsmich rokov môjho „starostovania“ zo

121 podaných výberových konaní nám zo skromných 32 úspešných prišla finančná podpora iba vo výške niekoľko desiatich korún. Z toho takmer polovica z Maďarska na menšie či väčšie kultúrne projekty. Žiaľ, musím skonštatovať, že ani žiadnu z našich šiestich podaných žiadostí na EÚ nepodporili práve predstavitelia strany, ktorá v našej obci dostala od občanov najviac hlasov. V tomto období sme realizovali iba finančne menej náročné investície, niečo sa nám podarilo zrealizovať aj svojpomocne. V nasledujúcich štyroch rokoch sme už dýchali voľnejšie aj dovoliť sme si mohli viac. K 31. decembru 2006 sme mali na účte obce 8 314 000 korún, ktoré mohol novozvolený starosta obce použiť na investície v rozpočte na rok 2007.

Napriek tomu, že investície do rozvoja obce sú nesmierne dôležité, pre mňa spokojnosť občanov predsa len znamenala väčšiu prioritu. Citát kapitána Jágerské-

ho hradu Istvána Dobóa, že: „...odolnosť opevnenia hradu sa nemeria hrúbkou múrov, ale odhodlanosťou v dušiach obrancov...“ platí aj v súčasnosti. A životaschopnosť komunity nespočíva vo veľkom počte realizovaných investícií, ale v súdržnosti a pestrej rozmanitosti spoločenského života. Touto myšlienkou som sa riadil po celý čas svojho pôsobenia vo funkcii starostu. Napĺňalo ma veľkou radosťou, keď sa v budove bývalej chlapčenskej školy namiesto firmy Kindermix vytvorili zmysluplné centrá trávenia voľného času, v ktorých si mládež a ďalšie skupiny občanov našli uplatnenie a možnosti rozvoja svojich aktivít. V tomto období vznikla a pravidelne nacvičovala hudobná skupina PULZUS a tanečná skupina CSETT. Svoje miesto tu našli skauti, vznikli klub priateľov stolného tenisu, klub pestovateľov kaktusov, skupina výtvarníkov, šachový klub i hudobná škola. Obnovila sa činnosť speváckych skupín, rozšírili

sa rady dobrovoľných darcov krvi, združenia miestnych poľovníkov, rybárov i ďalších záujemcov o spoločenské dianie v obci. Tieto skupiny neboli riadené „zhora“ a „na rozkaz“, ale vznikali spontánne.

Medziľudské vzťahy vytvorené v tamjších umeleckých a záujmových skupinách charakterizovali a utvárali kontakty nielen v rámci širokého spoločenstva obce, ale v neposlednej miere boli dôležité a rozhodujúce aj pre mňa. A práve toto považujem za najväčší prínos a najdôležitejší výsledok v pätnásťročnom období mojej služby vo vedení obce. Súdržnosť a vnútorná sila spoločenských a záujmových organizácií v obci vo veľkom prispela aj k riešeniu a zvládnutiu problémov v nasledujúcich rokoch ekonomickej a spoločenskej krízy, preto je aj naďalej potrebná naša všemožná podpora ich činnosti.

Michal Bara

Myšlienky o mojej 800-ročnej rodnej obci

Obec Tvrdošovce má 800 rokov. Som si vedomý, že pravosť prvej písomnej zmienky o obci je podľa historikov otázna, pravdou však ostáva, že naši predkovia žili na tomto území už aj skôr. Takže môžeme byť hrdí na tých 800 rokov.

Čo môže napísať z príležitosti tohto jubilea bývalý starosta, ktorému sa dostalo tej cti, že štyri roky mohol viesť túto obec, v tom čase súdržnú komunitu. Mohol by som písať o investíciách, ktoré sa za tie štyri roky uskutočnili alebo sa začali, ako napr. vybudovanie požiarnej zbrojnice, prestavba Obecného domu, rekonštrukcia budovy základnej školy alebo zakúpenie budovy, v ktorej je zriadené obecné múzeum. Bolo mi veľkým potešením, že sme mohli odovzdať viacúčelové ihrisko, pomenované po Jozefovi Móderovi, ktorý má veľké zásluhy na šírení dobrého mena Tvrdošoviec. V tom čase sa uskutočnili aj dve veľké investície, financované zo zdrojov podnikateľských subjektov, ktoré prispeli k zvýšeniu pocitu pohodlia obyvateľov, a to prestavba čerpacej stanice a otvorenie Supermarketu Coop Jednota. Tieto investície vo veľkej miere ovplyvnili život obyvateľov, ale k tomu, aby sa z obce stala už spomenu-tá súdržná komunita, treba viac, samotné investície nestačia. História pritom dokazuje, že Tvrdošovce takým zomknutým spoločenstvom vždy boli. Stačí sa ohliadať na uplynulé storočie, na dve vojny a

utrpenia, ktoré túto obec sprevádzali. Dočítame sa o tom v knihe spomienok Győzőa Drozdyho s názvom Elvett illúziók (Stratené ilúzie) alebo v článkoch novín Prágai Magyar Hírlap zo začiatku minulého storočia. Túto spolupatričnosť prežívali naši starí rodičia, čakajúc na návrat svo-

jich blízkych z vojny alebo zo zajateckých táborov. Dnes sa už na internete môžeme ľahko dopátrať zdrojov a údajov dokazujúcich hrdinskosť Tvrdošovčanov v týchto dobách. Po všetkých týchto skúsenostiach potrebovali naši predkovia veľa sily a výdrže, aby dokázali znova zveľadiť obec a zaistiť budúcnosť vyrastajúcej mladej generácie. Ja som sa narodil už v čase mieru, o týchto smutných udalostiach som sa dozvedel iba z rozprávania starších, ale videl som, ako vyrastá ďalšia generácia a ako sa mení charakter a atmosféra dediny. Súdržná komunita sa

zmenila na spoločenstvo ľudí, ktorá rieši problémy dediny a ľudí na internete, často nehládajúc na žiadne spoločenské vzťahy a zvyklosti. Toto priniesla nová doba a my sme sa prispôbili. Už iba hŕstka ľudí si spomenie na troch tvrdošovských martýrov, ktorí položili svoj život za záchranu ostatných spoluobčanov, a tým celej dediny. Už ani spomienkových slávností na počesť tých, ktorí padli v dvoch svetových vojnách, sa nezúčastňujú davy ľudí. Môžeme však položiť otázku, čo nám odkazujú oni, naši predkovia, Tvrdošovčania z tej už spomínanej minulej doby? Predovšetkým to, aby sme sa nikdy nevzdávali, aby sme bojovali za svoju identitu a práva tu, v našej rodnej zemi, v zemi našich otcov a mám.

Ctime si každého, kto prichádza s dobrým úmyslom a s cieľom zveľadiť a rozvíjať túto obec. Vážme si jeden druhého, pretože môžu prísť oveľa horšie časy, kedy môžu mať dobré medziľudské vzťahy oveľa väčšiu hodnotu. Majme to na pamäti pri budovaní budúcnosti, budúcnosti obce Tvrdošovce, ktorá pramení z 800 ročných koreňov. Ak som ako starosta k budovaniu tejto budúcnosti aspoň málo prispel, tak tie štyri roky stáli za to. Dúfam, že aj medzi čitateľmi týchto riadkov sa nájdu takí, ktorí to cítia podobne.

Dr. habil. PaedDr. György Juhász, PhD.

Postrehy z uplynulých jedenástich rokov

Bolo by naivné myslieť si, že zastávanie vedúcej pozície je jednoduchá vec. Znamená výzvu v pravom slova zmysle. Vždy nájsť správnu cestu, uzavierať kompromisy, vyhovieť očakávaniam, požiadavkám, veľakrát ireálnym názorom a ešte by som mohol pokračovať, nie je jednoduchý záväzok.

Obec Tvrdošovce vediem od decembra 2010. Od svojho zvolenia som sa usiloval a usilujem do dnes o to, aby som vedel pre obyvateľov obce zabezpečiť podľa možnosti to najlepšie. Začiatky neboli jednoduché. Stačí, keď si pomyslí, že ani moje zvolenie neprijal každý s radosťou. Toto poznanie pre mňa neznamenalo problém, pretože je potrebné, aby mal každý vlastný názor. Rozdielna mienka, rad tretných oznámení, anonymných listov a závisť ma uistili v mojich tvrdeniach a rozhodnutiach. V období pred mojím starostovaním som dlhé roky pracoval vo finančnej oblasti, mnoho času som strávil s ľuďmi a za tieto roky som sa naučil, ako treba reagovať na takéto správanie, činy. Ako plynuli roky, po aktívnej práci sa rad radom objavovali výsledky našej práce (z ktorých sa dodnes zozbieralo už množstvo). Aj obyvatelia si už mohli zvyknúť a môžu vedieť, že keď poviem „mám záujem rozvíjať obec a zveľaďovať ju“, tak to tak aj myslím a budem tak konať. Práve vďaka tomu a vďaka mojej vytrvalej práci ako aj zánietenosti smerom k obci môžem dnes sumarizovať dosiahnuté výsledky uplynulého obdobia. Vyjadrené v peniazoch to pre našu obec znamená 13 miliónov eur investícií. Tieto investície zabezpečujú pre našich obyvateľov a pre návštevníkov obce každodenné možnosti.

V uplynulých rokoch boli ľahšie, ale aj ťažšie obdobia. V každom prípade sú pre mňa najkrajšie a najpamätihodnejšie

tie, keď sme realizovali / keď realizujeme v obci niečo nové, trvalé. Môže byť reč o nových bytoch, výstavbe komplexu novej železničnej stanice, zrekonstruovaní termálneho kúpaliska, Juhászovej kúrie, výstavbe novej budovy kultúrneho domu, výstavbe vežového vodojemu alebo hoci len realizovaní niekoľkých altánkov pri našich jazzerách.

V predchádzajúcich rokoch sme obnovili takmer všetky naše pamätihodnosti, finančne sme podporili a podporujeme predškolské a školské zariadenia. Počas týchto rokov zažili a zažívajú do dnešného dňa kultúrne, športové a rozvojové združenia rozvoj. Finančne sme podporili fungovanie športového klubu – modernizovali sme tribúnu, úplne sme zrekonstruovali prezliekacie kabíny a centrálnu časť klubu, zabezpečili sme nový zavlažovací systém v

s inými samosprávami a posilnili sme doterajšie partnerské a družobné vzťahy. V živote našej

obce dostali významnú úlohu aj dobrovoľníci, či už sú to hasiči (ktorým sme zdvojnásobili infraštruktúru), darcovia krvi, poľovníci atď.

Počas jedenástich rokov sa toho udialo veľmi veľa v Tvrdošovciach, na mnoho vecí som hrdý. To, čo by som však pri tejto príležitosti vyzdvihol, sú

najlepšie separujúcu obec. Veľkou radosťou a ctou bolo pre mňa i to, že v júni 2021 sa uskutočnilo 100. zasadnutie obecného zastupiteľstva počas môjho starostovania. Bol to dôležitý okamih, veď aktívnou časťou fungovania samosprávy sú aj poslanci, ktorí majú vplyv na vývoj obce. Akcia Za krajšie Tvrdošovce odštartovala v záujme vyčistenia lokalít obce, dnes sa však do nej zapája väčšina obyvateľov a organizácií. Nemôžeme zabudnúť ani na podporovateľov, sponzorov, ktorí nám pomáhajú pri organizovaní Dní svätého Štefana a podujatí. Aj toto gesto svedčí o súdržnosti, pomoci. Je to dobrý pocit, keď sa obyvatelia na mňa obracajú s prosbou o pomoc, radu, dôverujú mi, uznávajú

moju prácu. Obdobne medzi dobrým vedúcim a jeho tímom musí byť vybudovaný dobrý vzťah, musia sa vzájomne počúvať a rešpektovať. Je nepostrádateľné, aby sme sa vedeli motivovať zvnútra a dosahovať svoje ciele aj počas tých najťažších období.

Čo má pre nás pripravený nastávajúci rok, roky? Neviem! Čas, nároky, tvrdošovská komunita to ukáže. Predchádzajúcich 800 rokov je naša minulosť, naša tradícia, časť našich koreňov. Naša maďarskosť, národnostná rôznorodosť je súčasťou histórie Tvrdošoviec. Nemôžeme dovoliť, aby sa skutky našich predkov, prarodičov a ľudské hodnoty našich starých rodičov dostali do zabudnutia. Prajem, aby mala naša obec vždy takých vodcov, ktorí nezabudnú na svoju príslušnosť, na historické udalosti a ktorí budú svojimi činmi zveľaďovať budúcnosť obce Tvrdošovce.

Ing. Marián Tóth, MBA
starosta obce

areáli. Je pre mňa naozaj dobrým pocitom, že takmer každá iniciatíva, či je to skupina, zariadenie, organizácia a pod., bola za tieto roky podporená. Nadviazali sme nové kontakty

slová uznania a ocenenia. Najviac som hrdý na súťaž Dedina roka, v ktorej sme v roku 2019 ako jediná obec obdržali ocenenie hneď v dvoch kategóriách, resp. cena z roku 2012 za

Čestní občania Tvrdošoviec

V zmysle § 32 Štatútu Obce Tvrdošovce môže obecné zastupiteľstvo udeliť Čestné občianstvo obce Tvrdošovce osobám, ktoré sa obzvlášť významným spôsobom zaslúžili o rozvoj a zveľaďovanie obce, ochranu jeho záujmov a šírenie jeho dobrého mena vo svete, alebo ktorí obohatili ľudské poznanie vynikajúcimi tvorivými výkonmi. Prvé ocenenia Čestného občianstva boli udelené v roku 1998. Od tej doby si prevzalo toto významné ocenenie Tvrdošoviec 12 osôb. Jedná sa o ľudí, ktorí sa narodili v našej obci, resp. ktorých mená úzko súvisia s Tvrdošovcami.

1998

Ludovít Simonyi in memoriam (1904-1998) – výtvarník, učiteľ a riaditeľ ZŠ v Tvrdošovciach

MUDr. Ľudovít Réthei Prikel in memoriam (1907-1996) – dlhé roky bol jediným lekárom Tvrdošoviec a oporou všetkých chorých

Július Morvay in memoriam (1905-1998) – profesor, básnik, prozaik, prekladateľ a zberateľ

Július Drozdy in memoriam (1913-1988) – duchovný otec, ktorý 25 rokov slúžil v Tvrdošovciach ako dekan, napísal kroniku obce s názvom Historia Domus.

Juraj Szikora (1947-2005) – futbalista, tréner, najmladší československý reprezentant V roku 1998 získal cenu za šírenie dobrého mena našej obce doma i v zahraničí.

Jozef Móder (1947) – futbalista, tréner, 17-násobný reprezentant Československa, Majster Európy v roku 1976, prvý laureát Ceny fair play I. Chodáka

2002

Mária R. Törley (1950) – umelecká sochárka, autorka sochy sv. Štefana v Tvrdošovciach

Pál Csáky (1956) – ako podpredseda vlády mal významný podiel na rozvoji a zveľaďovaní našej obce

2008

Árpád János Potápi (1967)

– štátny tajomník pre národnú politiku Maďarska, bývalý primátor mesta Bonyhád. Počas jeho pôsobenia, ako primátor bola podpísaná partnerská zmluva medzi Tvrdošovcami a Bonyhádom. Vo významnej miere sa podieľal o to, aby dobré vzťahy medzi Bonyhádom a našou obcou trvali dodnes.

2017

László Beke (1969) – starosta obce Környe, ktorý sa v značnej miere podieľal na podpísaní partnerskej zmluvy medzi Tvrdošovcami a Környe a na zachovaní dobrých vzťahov medzi oboma obcami do dnešného dňa. Okrem toho dlhé roky podporuje rozvoj cezhraničnej spolupráce v oblasti kultúry, športu a verejného života.

2018

Filóné Ferencz Ibolya (1967) – primátorka mesta Bonyhád, ktorá sa s veľkou mierou podieľala na udržiavaní partnerských vzťahov medzi Bonyhádom a Tvrdošovcami ako aj na rozvoji cezhraničnej spolupráce v oblasti kultúry, športu a verejného života.

Csaba Sebestyén (1961) – prednosta obce Zetelaka, ktorý sa významne pričínal o zachovanie partnerských vzťahov medzi Zetelakou a Tvrdošovcami, a ako aj o rozvoji cezhraničnej spolupráce v oblasti kultúry, športu a verejného života.

Ľudovít Simonyi

Narodil sa v obci Chorvatice (dnes miestnou časťou obce Tupá) v 12-detnej rodine. Jeho kresličské zručnosti sa ukázali už v ranom detstve. Hoci Ľudovít pochádzal z početnej rodiny žijúcej v skromných podmienkach, jeho rodičia ho povzbudzovali k učeniu sa a rozvíjaniu svojho talentu. Po vykonaní maturitnej skúšky študoval v Prahe, kde narukoval. Po skončení vojenskej služby pracoval ako pomocný učiteľ v obci Vinica. Neskôr sa dostal do Neskád a od tej doby pôsobil na

Ľudovít Simonyi

území okresu Nové Zámky. Po skončení vojny pre nedostatok maďarských škôl bol činný ako úradník až do roku 1950. Po tomto roku sa dostal do Strekova a od roku 1955 obsadil pozíciu riaditeľa školy v Tvrdošovciach.

V päťdesiatych rokoch minulého storočia popri zamestnaní získal vysokoškolské vzdelanie na bratislavskej Pedagogickej vysokej škole, kde študoval históriu a výtvarné umenie. Na prešovskej Univerzite Pavla Jozefa Šafárika získal vysokoškolský diplom v študijnom odbore výtvarné umenie. Od roku 1960 až do roku 1965, do odchodu do dôchodku, vyučoval na Katedre výtvarnej výchovy a umenia Pedagogickej vysokej školy v Nitre. Usadil sa v Štúrove. Ako angažovaný umelec a pedagóg sa ujal výtvarných umelcov žijúcich v tomto meste.

Okrem pedagogickej práce, ktorej sa venoval dlhé roky, bolo výtvarné umenie tým najdôležitejším v jeho živote. V umení bol zástancom realistického zobrazenia,

iba pri obrábaní lino- a ige-lorytov v 60-tych a 70-tych rokoch sa odkláňa od svojho realistického tvorivého princípu. Z jeho krajíniek a malieb zachytávajúcích život na dedine sála pokojná atmosféra. Vytvoril stovky obrazov. Aj Tvrdošovce zvečnil na mnohých svojich malbách. Počet jeho výstav presahuje päťdesiat. V roku 1992 daroval mestu Šahy zhruba 200 umeleckých diel, čím dopomohol k založeniu Hontianskej galérie, ktorá je od roku 2000 známa pod názvom Galéria Ľudovíta Simonyiho.

MUDr. Ľudovít Prikel Réthei

Narodil sa v obci Reca v 7-detnej šľachtickej rodine. Navštevoval bratislavské Evanjelické lýceum, už vtedy ho zaujali bratove knihy z oblasti medicíny. Prihlásil sa na Lekársku fakultu Univerzity Komenského v Bratislave, kde získal diplom. Spočiatku pracoval na oddelení chirurgie nitrianskej nemocnice, neskôr na oddelení chirurgie a internom oddelení novozámockej nemocnice. Od roku 1937 pôsobil ako obvodný lekár v Tvrdošovciach až do roku 1979, do odchodu do dôchodku.

Dlhé roky bol jediným lekárom v Tvrdošovciach, liečil

MUDr. Ľudovít Prikel Réthei

viacero generácií – deti, dospelých i starších rovnako. Keďže v dedine nebol ani zubný lekár, vytrhol aj zub, ale odviezol aj mnoho pôrodov, ba niekedy musel vykonať aj pitvu. Neskoro večer po ordinácii, keď ho zavolali, elektrickou lampou v ruke sa ponáhlal pešo alebo bicyklom k chorému pacientovi domov. Neraz v noci ho viezli na voze a vo fujavici do Jánošíkova k malému dieťaťu, ktoré malo vysoké teploty. Nikdy nemal vlastné auto, sanitku použil iba vo výnimočných a súrnych prípadoch. Počas pandémie sa častokrát stalo, že za jeden večer sa musel dostať aj k 5-6 rodinám, a to z jedného konca dediny na druhý. Svoju hnedú lekársku tašku valcovitého tvaru mal vždy vo svojej ruke, aby vedel okamžite pomôcť. Každý deň mal takmer 24-hodinovú službu. Stačilo v noci zabúchať na okno jeho domu, hneď sa obliekol, lebo vedel, že musí ísť. Poznal celú dedinu, mal výbornú pamäť. Diagnostika chorôb mu išla od ruky. Svojich pacientov navštívil často už na druhý deň, ba aj o týždeň, aby sa uistil, či je s nimi všetko v poriadku, či sa vyliečili. Bol veľkým priaznivcom športu. Pravidelne chodieval na futbalové zápasy, mal svoje stále miesto na lavičke pred tribúnou. Ak sa niektorý z hráčov zranil, ihneď pomohol, vyvrtnutý členok či vyklbené rameno vedel na mieste napraviť.

Popri liečení ľudí sa venoval aj sociálnej práci. Dlhé roky bol predsedom miestnej organizácie Červeného kríža. Organizoval akcie na darovanie krvi a kurzy prvej pomoci. V miestnom rozhlasе prednášal o infekčných ochoreniach a prevencii. Bol vždy tam, kde ho potrebovali. Svoju lekársku prísahu dodržiaval verne. Za svoju oddanú prácu mu bol udelený čestný titul „Zaslúžilý lekár“. Zomrel v roku 1996. Pochovaný je v tvrdošovskom cintoríne.

Július Morvay

Július Morvay

Narodil sa v Tvrdošovciach v 16-detnej roľníckej rodine. Tu si osvojil základy písania, čomu zostal navždy verný. Vo svojich dielach píše predovšetkým o živote chudobných dedičanov. Jeho skutočným svetom bola dedina, ale vo svojej tvorbe si rád zaspomína a s láskou píše aj o svojej niekdajšej škole, keď sa so svojou tanistrou prehodenou cez plece vybral za poznaním. Štúdium absolvoval neskôr v Nových Zámkoch, v Kolozsváre a Budapešti. Po ukončení štúdia v pedagogickom inštitúte sa stal ľudovým učiteľom. Učil v Tešedíkove, Abonyi, Rimavskej Sobote a Nagykanizse, kde prežil 40 rokov a pôsobil ako poverený riaditeľ gymnázia. V 20-tych rokoch 19. storočia po vzniku Československa (1918) odtrhnutý od materskej krajiny nasledoval osud národnostnej menšiny. Nová generácia hľadala možnosť, ako sa uplatniť. V Košiciach založili hnutie SARLÓ, ktoré sa ujalo úlohy šírenia maďarskej kultúry a literatúry. Július Morvay bol tiež aktívnym členom tohto hnutia. Aj v tomto období sa venuje literárnej tvorbe. Zbieral zemeписné názvy Tvrdošovci, prezývky obyvateľov, spracovával

miestne ľudové zvyky, detské piesne. V jeho poslednej zbierke nájdeme novelu „Dedičstvo Andrása Cserjéša“. Autor novely síce nepomenuje dedinu, v ktorej sa dej odohráva, no samotné postavy prezradia čitateľovi, že ide o Tvrdošovce.

Július Morvay zomrel v Pécsi v roku 1998. Na svoju rodnú zem nikdy nezabudol. „Dejiny a osud ma ďaleko odvíjali, ale nie celkom, korene zostali v rodnej zemi.“

Juraj Szikora

Narodil sa v Tvrdošovciach. Bol vynikajúcim futbalistom, ktorý svoj talent ukázal už veľmi skoro. Futbal začal hrať v Tvrdošovciach, neskôr v Komárne. Nezostal tu však dlho, správa o jeho genialite sa dostala rýchlo aj do Bratislavy, kde ako 17-ročný uzavrel zmluvu s klubom Inter. K jeho menu sa viaže zlatý vek futbalového klubu Inter. Hral v lige 188 stretnutí a dal 58 gólov.

Mal devätnásť rokov, keď československá futbalová jedenástka v brazílskom štadióne Maracana dvakrát zohrala zápas s Brazílčanmi na čele s legendárnym brazílskym futbalistom Pelém. V prvom súboji vyhrali Brazílčania 2:1, druhý sa skončil nerozhodne, k úspešnej remíze prispel jedným z dvoch gólov práve Szikora. „Szikora a un fenoméno“ – písali o ňom brazílske noviny na základe jeho výkonov, ktoré podával po futbalových stretnutiach a dodali, že Juraj Szikora hrá na zápasoch rovnako ako Pelé, líšia sa iba v tom, že Szikora je beloch. Takto získal pomenovanie „Biely Pelé“. V rokoch 1966, 1967 a 1968 patril k najlepším

futbalistom Československa.

V roku 1969 v živote futbalistu nastal zlom. Vynikajúceho hráča, ktorý sa nepretržite usiloval o víťazstvo, bez ohľadu na to, v ktorom tíme hral, pre ktorého hra znamenala radosť zo života a ktorého životnou túžbou bolo dostať sa na majstrovstvá sveta, neopodstatnene obvinili z toho, že na dvoch kvalifikačných stretnutiach proti Maďarsku prezradil taktiku. Tí, ktorí ho neprávom obvinili – vrátane kapitána mužstva – nemali v sebe ani toľko ľudskej dôstojnosti, aby mu zoči-voči oznámili: nepocestuje na majstrovstvá sveta do Mexika. Tohto vynikajúceho 22-ročného hráča zlomili na celý život, napriek tomu neprestal hrať a až do svojich 35 rokov prinášal svojim fanúšikom ešte veľa radosť. Posledný futbalový zápas odohral vo Viedni.

Neskôr vysvitlo, že aj ako tréner dokáže podať fantastický výkon, poznal všetky futba-

Juraj Szikora

lové triky a zachránil viacero tímov pred vypadnutím z ligy. Svoju trénerskú kariéru ukončil v Rimavskej Sobote, keďže stále častejšie sa uňho objavovali problémy so srdcom. Ak si našiel chvíľku času, rád zavítal domov, do Tvrdošovci. Napo-

sledý sa to stalo v roku 2003, pri príležitosti 80. výročia vzniku tvrdošovského športového klubu. Na futbalovom zápase „Starí páni“, ktorý sa odohrával medzi Tvrdošovcami a Zemnom, on bol ten, kto vykonal otvárací výkop.

Juraj Szikora bol jedným z najlepších futbalistov svojej éry a najpopulárnejším maďarským športovcom Československa, kto nielen svojou hrou a správaním, ale aj svojou ľudskou dôstojnosťou a oddanosťou voči svojej vlasti bol všetkým príkladom. Pre obyvateľov Tvrdošoviec sa jeho osoba stala navždy nesmrteľnou. Od roku 2006 na počesť jeho pamiatky nesie jeho meno štadión v Tvrdošovciach. Okrem toho za účasti mladších dorastencov sa každoročne uskutočnil Memoriál Juraja Szikoru.

Jozef Móder

Narodil sa v Tvrdošovciach v rodine 4 detí. Už si v detstve vytýčil pre seba veľké ciele. Najprv chcel byť ligovým hráčom, neskôr urobil všetko preto, aby sa dostal do reprezentačného tímu. Osem rokov hral za farby Tvrdošoviec, potom ako 18-ročný sa stal hráčom Interu Bratislava. Tu sa mu však nepodarilo udomáčniť, preto prijal ponuku od Lokomotívy Košice, kde sa onedlho stal kľúčovým hráčom mužstva. Košice sa stali jeho srdcovou záležitosťou a s výnimkou vojenčiny v pražskej Dukle hral najvyššiu súťaž do svojich 32 rokov iba za Lokomotívu. Počas svojej športovej dráhy sa ho snažili odlákať z Košíc viaceré české i domáce kluby, napr. Inter a Sloven, ale bez súhlasu svojho klubu nemohol a ani nechcel prestúpiť. Nikdy neolutoval svoje rozhodnutie hrať za Lokomotívu s ktorým získal dva-

krát Československý pohár.

Za svoju futbalovú kariéru prežil veľa krásnych chvíľ. Jeho najkrajšie spomienky sa viažu ako stredopoliar československej reprezentácie bezpochyby k Majstrovstvám Európy usporiadaným v Záhrebe a Belehrade v r. 1976, kde naša reprezentácia vyhrala nad favoritmi – Holanďanmi – a vo finále zdolala pokutovými kopmi majstrov sveta Nemeckú spolkovú republiku. Naš tím tvorili skúsení hráči hrajúci pekný a útočný futbal, čím uchvátili Európu.

Po víťaznom finále ME v Belehrade nechýbalo veľa k tomu, aby sa náš rodák ocitol v zahraničnom futbalovom tíme. Dal si ho zavolať Santiago Bernabéu, legendárny predseda Realu Madrid a ponúkol mu rozprávkovú zmluvu. Veru trvalo niekoľko minút, kým sa Jozef Móder dostal k slovu po odznení ponuky. Nakoniec ju však kvôli Košiciam neprijal. V tom čase nebolo možné, aby oficiálne prestúpil do španielskeho klubu, a to, aby opustil svoju vlasť, ho vôbec nenašlo. V r. 1980 podpísal zmluvu s rakúskym Grazer AK, kde odohral parádne 3 sezóny a vyhral aj Pohár Rakúska. Potom,

Jozef Móder

čo „zavesil kopačky na klinec“, pôsobil ako tréner. Najprv robil

trénera v košickej Lokomotíve, potom pôsobil 6 rokov v Kuvajte. Desiatky rokov žije s rodinou v Košiciach.

Tvrdošovce nezabudli na svojho rodáka. Viacúčelové ihrisko odovzdané do užívania v r. 2009 nesie jeho meno. Turnaj usporiadaných pre žiackych mužstiev má názov Móder Cup.

Mária R. Törley

Je potomkom slávnej rodiny Törley zaoberajúcej sa výrobou šampanského a pravnúčkou Józsefa Törleyho, zakladateľa továrne na výrobu šampanského v Budapešti. V roku 1950, v čase zoštátnovania, rodina prišla o všetok svoj majetok a boli presťahovaní do Hajdúdoroga. Boli veľmi chudobní, ale zároveň aj veľmi bohatí, pretože ich starý otec, ktorý bol advokátom, disponoval obrovskou knižnicou. Umenie, literatúra, opera, koncerty, rodina – to všetko nebadane vplývalo na umelkyňu. Naučila sa, čo sú večné hodnoty a ktoré sú najdôležitejšie v živote človeka.

Mária R. Törley sa s umením zoznamovala ako súkromná žiačka akademického sochára Jánosa Kurtu Andrásyho, neskôr ukončila Vysokú školu výtvarných umení v Budapešti. Je členkou Celoštátneho spolku maďarských umelcov, Spolku maďarských výtvarných umelcov a umeleckých remeselníkov, resp. Spoločnosti Pála C. Molnára. V roku 1997 vyšla kniha o jej celoživotnej tvorbe pod názvom „Remény Szobrásza“ (Sochár nádeje). V roku 1999 bol vyhotovený katalóg o jej sakrálnnej tvorbe, od roku 1982 až po súčasnosť

mala mnoho samostatných výstav v Maďarsku a vo viacerých európskych veľkomestách (Viedeň, Mnichov, Krakov, Berlín). Za jej umeleckú činnosť jej bolo udelených mnoho cien a vyznamenaní, okrem iného aj vyznamenanie Magyar Érdemrend Lovagkeresztje.

Jej veľkým snom bolo zhotovenie sochy kráľa Štefana. Bola veľmi rada, keď ju o to obec Tvrdošovce požiadala. „Pre mňa znamená veľmi veľa, že tam stojí moja Socha sv. Šte-

Mária R. Törley

fana, že ma zvolili za čestného občana obce, že som bola vždy pozvaná na oslavy Dní svätého Štefana, že na mňa nezabúdajú. Od Tvrdošoviec som dostala už toľko lásky, úcty a sily. Tam som cítila skutočne, že som Maďarka. Na príchod mojej Sochy sv. Štefana čakali tak, že všetko bolo hotové, krásne vysadené kvety na námestí, čerstvá tráva, chodník, osvetlenie. To bola maďarská vec, svätá vec. Nikdy na to nezabudnem.“

*Silvia Bračová,
Mária Kollárová,
György Batta,
Mária Bendiková,
Tibor Pálinskás,
František Buda,
Mgr. Beáta Györi*

Z histórie tvrdošovského školstva

*Sú miesta, kde sa čas zastavil,
Sú miesta, kde sa dá spočinúť.
Sú miesta, kde nájdete stratený pokoj.
Sú miesta, kde sa rodí múdrosť...*

O pravdivosti tohto výroku sa presviedčame dennodenne. Veď kde sa rodí múdrosť? Predsa v škole. História tvrdošovského školstva siaha až k roku 1698, v tomto období bolo v rukách rímskokatolíckej cirkvi. Miestni farári boli akýmiś škôldozorcami a okrem náboženstva sa vyučovalo aj písanie, čítanie, počty a liturgický spev. Nebola povinná školská dochádzka, ale do školy chodili žiaci od 6 do 12 rokov. Povinnosť sa datuje podľa nového školského zákona od roku 1868. V roku 1870 v obci fungovala trojtriedna škola a samostatná obecná rímskokatolícka tanoda. Ale aby sa uspokojili požiadavky, v roku 1883 kúpil Károly Szemerényi parcely na stavbu novej budovy školy, ktorú slávnostne otvorili v roku 1886 ako samostatnú dievčenskú školu s internátom sestier rehole Notre Dame.

Veľká zmena nastala po vzniku Československej republiky, kedy boli školy poštátnené. V školskom roku 1927/1928 začala v obci fungovať prvá čisto slovenská základná škola. Navštevovalo ju 35 dievčat a chlapcov, predovšetkým deti štátnych úradníkov, železničiarov, slovenských poľnohospodárskych robotníkov a kolonistov z okolitých statkov a majerov, ale aj niektoré deti miestnych Židov. V roku 1931 sa podarilo vybudovať chodníky z navoženého riečneho štrku a oplotiť školský dvor, v roku 1938 sa rozširuje školský dvor kúpou susedného pozemku a záhrady. Zlom nastal v apríli 1944, kedy budovy začala využívať armáda. V roku 1945 vzniká štátna ľudová škola chlapčenskú a dievčenskú, v roku 1947 štátna meštianska škola. Od roku 1951 začína dvojzmenná výučba, pretože škola má k dispozícii len 7 učební. V roku 1967 položili základný kameň na stavbu novej budovy školy. Keďže stavebné práce nenapredovali, v roku 1975 prestavali dreváreň za školou na jednu učebňu.

Až 31.8.1976 sa otvorila nová 22 triedna ZŠ s telocvičňou. Najväčšiu radosť učiteľ mal pán riaditeľ Rudolf Žatko a pani zástupkyňa Mgr. Elena Borbélyová. Z jej spomienok: „V júli sme nastupovali na dovolenku, ale práce na dostavbe budovy ešte nekončili. 1. augusta sme sa dozvedeli, že k septembru musí byť škola otvorená. Napadlo nám cez miestny rozhlas požiadať o

pomoc rodičov podľa tried. Nikdy som neverila v takú silu – desať minút po 16. hodine z každého kúta obce prišli rodičia s vedrami, lopatami, hrablami, ... spolu aj s učiteľmi sme upravili a upratili stavbu a začali postupne káričkami a za pomoci nákladných

začali v roku 2010 výmeny okien za plastové, zatepľovacie práce, oprava strachy. Práce dokončili už za úradovania súčasného starostu Ing. Mariána Tótha, MBA. Potom sa dostala na rad i kotoľňa, telocvičňa či výstavba multifunkčného a dopravného ihriska.

Život sa v škole nezastaví. Ani jeden deň nie je rovnaký. Okrem aktívnej práce učiteľov pri prípravách na vyučovanie a poobedňajších aktivít či činností venujú sa i prípravám žiakov na súťaže a olympiády. Pochváliť sa môžeme množstvom diplomov, čestných uznání, ocenení nielen v okrese, krajskom, ale i celoslovenskom meradle. V súčasnosti krásna vstupná chodba, pretože sú motiváciou pre každého z nás. Tu si prezriete i historickú triedu, sieň a dni trávené

v rámci trojstretnutia troch škôl z troch štátov. Vďaka iniciatíve učiteľov, vedenia školy a obce sa podarilo zmodernizovať nielen budovu školy, ale upraviť i interiér, obnoviť učebné pomôcky, vybudovať odborné učebne či knižnicu. Tak ako každý sa stará o svoj dom, tak sa spolu staráme o našu školu. Nielen o jej vzhľad, ale aj o jej génus loci. Pokiaľ bude v škole duch priateľstva, vzájomnej úcty a podpory, tak budeme plniť slová Jána Amosa Komenského: „Šťastný je žiak, ktorý sa dostane do rúk svedomitého učiteľa.“

Dovoľte mi i z tohto miesta poďakovať sa všetkým bývalým, ale i tým súčasným žiakom, rodičom, priateľom školy a všetkým zamestnancom či už pedagogickým alebo nepedagogickým za neustálu pomoc a podporu. Poďakovanie patrí i Obecnému úradu v Tvrdošovciach pod vedením Ing. Mariána Tótha, MBA, Obecnému úradu v Jatove

pod vedením Adriany Matúšekovej, ZŠ s MŠ v Jatove, MŠ na Hlbokkej ulici, MŠ s VJM, MŠ sv. Štefana s VJM a hlavne našim výborným „susedom“ pod vedením PaedDr. Silvie Tóthovej.

**Mgr. Jana Micsinaiová,
riaditeľka**

áut miestnych organizácií sťahovať nábytok a učebné pomôcky. Vďaka pomoci sme stihli všetko k slávnostnému otvoreniu. I keď unavení, ale šťastní sme prestrihávali pásku.“ Zub času sa pomaly podpísal na stave budovy. Mgr. Jozef Derňár sa po nástupe na post riaditeľa školy v roku 1988 okrem budovania srdečnej atmosféry v zbore a práci s deťmi sa venoval i oprave školy. Natreli sa okná, vymenili gumolity, opravila sa elektroinštalácia, vodoinštalácie, vybudovali sa nové učebne a ŠKD, dobudoval sa areál

školy. Od roku 1991 sú všetky triedy aj ŠKD v jednej budove. Od 2002 je škola právnym subjektom a od 1. júla zriaďovateľská funkcia prešla na obec. Významným dátumom je aj 17. jún 2004, kedy bol škole udelený čestný názov „Základná škola Jána Amosa Komenského“. I keď veľmi nezostarla, ako 34-ročnej zmenili šat. Vďaka starostovi obce

Organizácie, spolky a združenia obce

MO Csemadok

Miestna organizácia Csemadoku vznikla v našej obci v roku 1951 zásluhou predsedu Vincenta Borbélya a ďalších zakladajúcich členov. V ďalších rokoch funkciu predsedu obsadili Karol Batyka, Valéria Batyková, Vendelín Tóth, Elemír Kopasz, Valéria Csányiová, Ľudovít Zahrádka, Lajos Kele, Štefan Póč, Katarína Vargová, Ladislav Fekete, Magdaléna Mogrovičová a Július Fugli.

V 50-tych rokoch sa Tvrdošovce pýšili popri dobre fungujúcom amatérskom divadelnom súbore aj so celoštátnym známym súborom ľudového tanca. Pod vedením Margit Méry predviedli mladí vymierajúce ľudové zvyky: fonó, vaskatánc, szinala. Úspešne reprezentovali obec na viacerých vystúpeniach a súťažiach. Neskôrším vedúcim súboru ľudového tanca sa stal Vendelín Tóth. Súbor prešiel vtedy zmenami, tvorili ho vtedajší deviataci základnej školy. Po stagnácii v 70-tych rokoch nasledoval rozkvet kultúrneho života. Členovia Csemadoku organizovali celovečerné estrádne programy, koncerty piesní, hrali divadelné hry. Režisérkou divadelných hier bola Mária Sánta. V roku 1981 v budove bývalej fary, na dvore dnešného amfiteátra, Július Fugli a Alexander Brenkus učili mladých ľudové tance ako vaskatánc a verbunk. Tvrdošovský tanečný súbor Csemadoku – CSETT pôsobil od roku 1995 do roku 2000 pod vedením Tímei Benkő. Počas svojej činnosti členovia súboru vystupovali na viacerých miestnych podujatiach a šírili dobré meno Tvrdošoviec na kultúrnych podujatiach v blízkom okolí i za hranicami. V rokoch 2000 tanečný súbor Váška aktívne nacvičoval a viackrát predviedol pôvodné tvrdošovské tance ako verbunk, csalogató, pomalý a čerstvý čárdáš. Vedúcim súboru bol Štefan Ruzsik, ktorý sa dlhé roky venoval ľudovému tancu profesionálne.

Z folklórnych skupín, ktoré v našej obci dodnes pôsobia, je najúspešnejší ženský spevácky zbor Biely Agát, ktorý vznikol v roku 1993. Najväčší úspech za hranicami mali veselými tvrdošovskými gajdošskými piesňami. Prihlásili sa do každej súťaže ľudovej hudby. Získali viacero cien. Azda si už ani nepamätajú presný počet uznaní, zlatých, strieborných a bronzových medailí. Na čo sú najviac hrdí: v roku 2002 získali v Bratislave ocenenie Zlatý páv, v roku 2005 v meste Mezőtúr veľkú cenu Zlatý páv, v roku 2009 v Budapešti Cenu KÓTA, v roku 2014 taktiež v Budapešti vystupovali vo Finále súťaže ľudovej hudby Lajosa Vassa a obdržali Veľkú cenu Lajosa Vassa, v roku 2020 v meste Harkány vo finále Tanec ľudu – Hudba ľudu získali najväčšie uznanie, zlatú kvalifikáciu. Prvou vedúcou ženského speváckeho zboru bola do roku 2006 Katarína Vargová, neskôr viedla súbor do roku 2018 Alžbeta Mojzesová.

Mužský spevácky zbor má tiež bohatú minulosť. Vznikol v roku 1972, keď široko-ďaleko nebolo mužského zboru, iba v Tvrdošovciach. Veľmi rýchlo sa stal jedným z najúspešnejších zborov v okrese. Prvým vedúcim bol Vendelín Tóth, neskôr Štefan Póč, v súčasnosti ho vedie Štefan Vanya. Zúčastňujú sa na rôznych súťažiach, festivaloch a folklórnych podujatiach. Za ich najväčší úspech sa považuje ocenenie Kiemelt Nívó, ktoré získali vo Finále súťaže ľudovej hudby Lajosa Vassa.

Pri predstavení folklórnych skupín našej obce nesmieme zabudnúť ani na citarášov. Skupina citarášov pôsobila v našej obci

už v 70-tych rokoch pri MO Csemadoku. Boli populárni, úspešne reprezentovali Tvrdošovce na rôznych kultúrnych podujatiach. Žiaľ, počet členov skupiny sa postupne znižoval a skupina nakoniec zanikla. Zmena nastala v roku 1999, keď Anton Csikós a Ferdinand Szabó, milovníci ľudovej hudby a citary, oživil túto peknú tradíciu. Začali sa zaoberať so školopovinnými deťmi tak, že citary pripravoval Nandi vlastnoručne. Po mnohých pekných spoločných rokoch sa skupina rozpadla a ďalej vystupovali ako Zengő 4-es a Tvrdošovskí citaráši, ktorí vo finále súťaže ľudovej hudby „Tavaszi szél“ dosiahli svoj najväčší úspech, keď získali striebornú kvalifikáciu. Tvrdošovskí citaráši pôsobia dodnes pod vedením Bianky Halász. Sú hrdými členmi Stočlennej skupiny citaristov a formuje sa aj ďalšia skupina citarášov, v ktorej 7-11-ročné dievčatá sa zoznamujú s týmto ľudovým hudobným nástrojom.

Tohto roku oslavuje tvrdošovský Csemadok 70 rokov a jeho členovia sú aj naďalej aktívni. Kultúrne podujatia posledného roku a pol sa pre pandémiu neuskutočnili, ale ich nadšenie a vzťah ku kultúre sú neoblomné.

Podľa Pamätnej knihy Csemadoku

Tvrdošovský klub dôchodcov

Tvrdošovský klub dôchodcov vznikol v roku 1981 pri vtedajšom MNV. Vtedajší počet členov dosiahol číslo 380. Predsedom bol Pavol Csirik, podpredsedom Jozef Štefanovič, pokladníčkou pani učiteľka Margita Žilinská. Aktívne s nimi spolupracoval aj MUDr. Ľudovít Prikkel, ktorý uskutočnil množstvo prednášok so zdravotníckou problematikou. V tom čase bola činnosť klubu veľmi rôznorodá, organizovali sa výlety, brigády na skrášľovanie obce a tiež sa vyšperkovala klubová miestnosť, ktorú poskytla obec a ktorá sa nachádzala v priestoroch bývalého obecného úradu na Dolnej ulici.

V roku 1989 sa vedenie vymenilo. Predsedom sa stal Karol Vincze, podpredsedom Gejza Bogyó, pokladníčkou bola Helena Bradáčová. Vedenie sa veľmi snažilo, aby klub dôchodcov fungoval aktívne. Denno-denne sa stretávali v budove stojacej popri hlavnej Novozámockej ceste, ktorá dnes slúži už ako rehabilitačné stredisko. Pod vedením zdravotnej sestry sa dvakrát týždenne konal rehabilitačný tzv. kúpací deň, na ktorý starších imobilných členov doviezla sanitka. Urobila sa zbierka starožitných predmetov, ktoré postupne reštaurovali, a tak následne

mohla byť zrealizovaná hodnotná výstava, ktorá prilákala nielen starších, ale aj mladších spoluobčanov a umožnila im uskutočňovať exkurzie do minulosti.

V roku 1991 sa v klube dôchodcov pod názvom „Úcta k starším“ konala oslava pre členov, ktorí sa narodili v rokoch 1918-1919. V tomto období sa veľa chodilo autobusom na rôzne výlety, cestu si dôchodcovia krátili spevom. A práve tu, v dobrej nálade, sa zrodila myšlienka, založiť spevácky zbor. Veď koľko žien a mužov malo zvučný hlas, ktorý by nemal zostať nevyužitý! A tak na návrh vtedajšieho starostu obce, Lajosa Keleho, dňa 15.2.1997 bol založený ženský spevácky zbor, ktorý začal svoju činnosť pod vedením pani učiteľky Oľgy Hegyiovej. V tomto istom roku sa zo zdravotných dôvodov vzdal svojej funkcie predsedu KD Karol Vincze a na jeho miesto nastúpil Ľudovít Vanya. Michal Bara st. prevzal vedenie speváckeho zboru. Pokladníčkou bola Anna Szpeváková, kroniku viedla Alžbeta Fialková. Na februárovom fašiangovom čajovom popoludní spevácky zbor vystúpil pod menom Rozmarín maďarskými aj slovenskými piesňami. Do celoročného programu sa zmesila oslava Dňa matiek, v októbri pri príležitosti Mesiaca úcty k starším, sa blahoželalo jubilantom vo veku 70, 80, 90 rokov, chodilo sa na brigádu do poľnohospodárskeho družstva a na rôzne výlety. Vďaka vtedajšiemu predsedovi KD – Ľudovítovi Vanyovi sa nadviazali priateľské kontakty s družobnými obcami – Bonyhád, Tatabánya a Szákszend. Na podnet Oľgy Hegyiovej klub dostal pozvanie na pivný festival v Környe.

V roku 2011 opäť nastala výmena vo vedení. Odstupujúceho predsedu nahradila Mária Hamarová. Vedenie KD v novom zložení (okrem predsedníčky) začalo pracovať od roku 2013. Podpredsedkyňou sa stala Mária Vidová, vedúcou speváckeho zboru Rozmarín sa stala Mária Puskássová, pokladníčkou Eva Svetková, kronikárkou Valéria Bírócziová. Kultúrne programy konferuje Alžbeta Bujáková. Súčasné vedenie klubu dôchodcov pokračuje v tradičných aktivitách a obľúbených činnostiach s finančnou i morálnou podporou zo strany samosprávy obce a pána starostu Ing. Mariána Tótha. Doteraz sme boli na rôznych zaujímavých výletoch, poznávacích zájazdoch doma i v zahraničí, navštevovali sme Jókaiho divadlo v Komárne, navštívili sme miestnu materskú školu, kde sme deťom rozprávali o tradíciách v našej obci, ukázali vyšívanie, uskutočnili Dopoludnie s rozprávkou. Zapájame sa do brigády „Za krajšie Tvrdošovce“ i do prác v miestnom poľnohospodárskom družstve. Udržiavame priateľské vzťahy s družobnými obcami, zúčastňujeme sa tematických prednášok. A je toho ešte viac.

Začiatkom roka 2020 nečakane do našich životov zasiahla nebezpečná epidémia Covid 19, ktorá uzatvorila nielen školy a obchody, vyradila z prevádzky podniky či inštitúcie, ale prerušila aj akékoľvek kultúrne podujatia a aktivity, zakázala hromadné stretnutia. Veríme však, že sa postupne všetko dostane do normálu, a my rozbehneme nanovo našu činnosť ešte s oveľa väčším nadšením a láskou, aby sme potešili a spríjemnili dlhé chvíle našich dôchodcov.

Mária Hamarová
predsedníčka KD

Miestny spolok Slovenského červeného kríža

V 60., 70. a 80. rokoch minulého storočia viedol Miestny spolok Slovenského červeného kríža v Tvrdošoviach, v prvom rade vďaka dobrovoľnej práce Manciky Bogyóovej, úspešnú činnosť. Ona bola „dušou“ hromadných darovaní krvi, ktoré organizovala dvakrát do roka pre transfúznú stanicu nemocnice v Nových Zámkoch. Koncom 80. rokov ochorela a bez jej činnosti postup-

ne ubudlo dobrovoľných darcov krvi. Keďže sa nenašiel nikto, kto by sa ujal tejto dobrovoľnej práce, činnosť miestneho spolku bola na nejaký čas pozastavená.

V roku 1995 na žiadosť vtedajšieho starostu Lajosa Keleho sme zorganizovali prvý hromadný odber krvi za účasti 26 bývalých a nových dobrovoľných darcov krvi. Následne sme v období fašiangu v roku 1996 usporiadali tanečnú zábavu pre dobrovoľných darcov krvi, kde starosta obce odovzdal pamätný list viacnásobným darcom. Podujatie bolo natoľko úspešné, že vlni sa usporiadalo už 25-krát. Treba podotknúť, že bez pomoci starostov a obecných zastupiteľstiev by sa nám to nepodarilo usporiadať za toľké roky. Veľmi pekne im za to ďakujeme.

Od roku 1996 sa koná hromadný odber krvi v Tvrdošoviach trikrát do roka. Počet našich dobrovoľných darcov krvi neustále pribúda. Pre porovnanie, v roku 2000 sme zaznamenali 91 aktívnych darcov krvi v obci, v roku 2010 sa ich počet vyšplhal na 170. Je obzvlášť potešujúce, že rodičov nasledujú v darovaní krvi aj ich deti, medzi našimi darcami sú celé rodiny. Hromadné odbery sa konajú v priestoroch obecného domu, ktoré nám za každým zapožičia samospráva obce. Tieto hromadné darovania krvi sú akoby „rodinné oslavy“, ktoré skončia v Reštaurácii Kelly spoločným obedom. Popri samospráve obce sú našimi hlavnými sponzormi už spomínaná reštaurácia a PD Tvrdošovce. Nesmieme však zabudnúť ani na našich súkromných podnikateľov a obyvateľov, ktorí na tanečných zábavách nášho spolku prispievajú cenami do tomboly. Sme vám za to nesmierne vďační.

Vďaka zvyšujúcemu sa množstvu darovanej krvi výrazne prispievame k zlepšeniu zdravotnej starostlivosti pacientov novozámockého regiónu. Na našich tanečných zábavách každoročne odovzdávame Jánskeho plakety pre viacnásobných darcov krvi. Bronzová plaketa sa udeľuje za 10-násobné darovanie, strieborná za 20-násobné, zlatá za 30-násobné darovanie u žien a za 40-násobné darovanie u mužov, diamantová plaketa za 60-násobné darovanie (ženy) a za 80-násobné (muži). V osobe Štefana Csányiho máme už aj 100-násobného darcu, ktorý si v roku 2020 prevzal Kňazovického plaketu.

V auguste tohto roka po ročnej pauze z dôvodu COVID-19 bol opäť zahájený hromadný odber krvi v našej obci. Veríme, že budeme môcť pokračovať tam, kde sme vlni na jar skončili. Vopred veľmi pekne ďakujeme našim sponzorom, podporovateľom a v neposlednom rade našim darcom krvi za pomoc. Ďakujeme, že pomáhate činnosti MS Slovenského červeného kríža v Tvrdošoviach.

Mgr. Margita Geróová
predsedníčka MS

Tvrdošovský spolok železničiarov Zástava

Železnice majú od stáročia významnú úlohu v živote ľudstva. Prvá európska železničná trať sa začala stavať v roku 1837. Bola to trať spájajúca Viedeň cez Břeclav a Přerov s Krakovom v dnešnom Poľsku. Predchodcom však bola v roku 1836 postavená prvá koňská železnica medzi Bratislavou a Trnavou, ktorú nazývali KOŇKA. Tento vlak dorazil do Trnavy po troch hodinách cesty. Kone sa preprahali, celkom ich bolo pripravených 118.

Veľmi významným dátumom pre všetkých železničiarov je 27. september 1840, lebo v tento deň odovzdali do prevádzky prvých 14 km trate medzi Bratislavou a Sv. Jurom. Vozne ťahali kone a prepravili 533 cestujúcich O tri mesiace neskôr to bolo už takmer 8500 cestujúcich. Preto sa 27. septembra oslavuje Deň železničiarov.

O niekoľko rokov neskôr v roku 1848 dorazil do Bratislavy

prvý parný vlak. Treba pripomenúť rušeň ČSD 310.442, ktorý bol vyrobený v roku 1897 v Budapešti (Magyar Királyi állami vasutak gépgyára) a mal slúžiť pre miestne štátne dráhy. V dvadsiatych rokoch jazdila na miestnych lokálnych tratiach na juhu Slovenska, postupne prechádzala do posunovacej služby až do roku 1957, keď bola predaná cukrovaru Sereď. V roku

2006 slúžil ešte ako pomník v RD Bratislava Východné, dneška je ozdobou parku železničiarov v Tvrdosovciach. Zachovalé zostali ešte ďalšie 2 stroje na Slovensku: 310.433 je prevádzky schopný vo Vrútkach a 310.443 je pomník v Čiernej nad Tisou.

Železnice mali veľký význam v živote tvrdošovčanov. Preto v roku 1925 bol založený Spolok tvrdošovských železničiarov pod názvom ZÁSTAVA, ktorý mal v tom období vlastnú pečať a 2 zástavy. Hlavným účelom spolku bolo, aby sa tvrdošovskí železničiari pracujúci v rôznych kútoch republiky zjednotili vo svojom rodisku, pomáhali slabším rodinám a uctili si starších po ich odchode do dôchodku. V roku 1940 sa prerušilo pôsobenie spolku, ale v roku 1998 sa oduševneným železničiarom pod vedením Františka Sztrecsku a Ondreja Vasa podarilo obnoviť tento spolok. Pán Vas ako predseda pracoval až do roku 2014. Všetci si jeho prácu nesmierne ceníme a vždy budeme s úctou naňho spomínať.

V roku 2015 prebehli nové voľby, kde členovia za predsedníčku spolku tvrdošovských železničiarov zvolili Zuzanu Vanyovú. Za uplynulé obdobie usporiadal spolok nespočetne veľa podujatí. Medzi tie veľkolepé

patrí odovzdanie už spomínaného parku železničiarov, kde je vystavený rušeň ČSD 310.442 a ďalšie železničarske artefakty.

V roku 2020 aj spolok tvrdošovských železničiarov „ZÁSTAVA“ poznačil koronavírus. Žiaľ, nemohli sme organizovať už naše obvyklé akcie, výnimkou bola sv. omša venovaná patrónke železničiarov sv. Kataríny Alexandrijskej, ktorá bola v Prešove a zúčastniť sa jej mohli iba zástavníci. Veríme tomu, že ďalšie obdobie už také nebude a stretneme sa na našich akciách.

Zuzana Vanyová
predsedníčka spolku

ZO Zdravotne postihnutých s civilizačnými chorobami

Naša organizácia vznikla približne pred 35 rokmi za účelom pomoci pre chorých. Toho času v Tvrdosovciach pôsobilo veľa organizácií, ale ani jedna nebola výlučne pre obyvateľov trpiacich

rôznymi chorobami, hoci stále pribúdalo chorých, imobilných a pripútaných na lôžku. Z toho dôvodu považoval Gejza Bogyó za potrebné založenie organizácie takéhoto charakteru pod názvom Základná organizácia zdravotne postihnutých s civilizačnými chorobami a zdravotne postihnutých. Organizácia bola hneď zaregistrovaná na okrese Nové Zámky, pod ktorý patrí dodnes a je evidovaná na Ministerstve vnútra SR.

Gejza Bogyó nebol len zakladateľom, ale aj prvým predsedom. O tri roky na výberovej členskej schôdze došlo k voľbe nového predsedu. Stal sa ním Vincent Boros, ktorý pôsobil na čele

organizácie 21 rokov. Po ňom som prevzala túto funkciu ja. Za predsedníčku organizácie som bola zvolená na výberovej členskej schôdze pred 13-mi rokmi. Odvtedy vediem organizáciu dodnes v spolupráci s vedením obce. Veľmi dobre sa nám spolupracuje, kedykoľvek niečo potrebujeme, samospráva nám na čele s pánom starostom vždy vyjde v ústrety a pomôže. Či sa jedná o výročnú členskú schôdzu, alebo oslavu pre našich jubilantov, starosta vždy poctí svojou prítomnosťou naše podujatia. Poďakovanie patrí aj ostatným sponzorom, ktorí pomáhajú v činnosti našej organizácie či už cenami do tomboly, alebo iným spôsobom. Aj vďaka vám sa naša organizácia čoraz viac rozvíja.

Činnosť našej organizácie je

veľmi rozmanitá. Usporiadame posedenia, rekreačné a poznávacie výlety, športovo-relaxačný deň, ktorý sa koná na Termálnom kúpalisku v Tvrdosovciach už niekoľko rokov. Služby miestneho termálneho kúpaliska s radosťou využívame počas celej letnej sezóny aj vďaka zľavneným vstupenkám od samosprávy obce. V októbri pri príležitosti mesiaca úcty k starším navštívime jedného člena a prekvapíme ho darčekom balením. Medzi významné udalosti organizácie patrí návšteva ťažko chorých členov pripútaných na lôžku v ich rodinných príbytkoch, ktorí v danom roku oslávia okrúhle narodeniny. Tieto návštevy vykonávame každý rok a oslávenci sa na nás vždy tešia. Obdarujeme ich darčekomými balíčkami a nechýba ani pár dobrých a prívetivých slov, ktoré padnú každému dobre.

Vlajší rok bol ťažký pre celý svet, COVID-19 poznačil aj našu organizáciu. Opustilo nás navždy 10 členov. Česť ich pamiatke. Môžeme len veriť, že ďalšie roky budú úspešnejšie a že sa o neho môžeme stretnúť so všetkými našimi členmi.

Táňa Ludasová
predsedníčka ZO

Poľovnícke združenie Tvrdošovce

Súčasný Poľovnícke združenie Tvrdošovce nadväzuje na dlhoročnú tradíciu poľovníctva v oblasti južného Slovenska. Prvé poľovnícke združenie v obci bolo založené v rokoch 1950-51. Predsedom sa stal Ferenc Borbély. Členovia mali zraz pred krčmou u Schnierera alebo v jeho priestoroch. To, že jedným zo zakladateľov a prvým predsedom združenia sa stal Ferenc Borbély, nie náhodou. Potulky chotárom miloval z celého srdca, poznal každú líščiu noru i čistinku. Dá sa povedať, že aj poľné zajace poznal tak, že ich snád vedel aj rozlíšiť. Činnosť poľovníckeho združenia v tom čase nebola jednoduchá, členovia nemali dokonca ani pušky. Spočiatku po revíri chodili iba s palicou (kyjakom) v ruke a starali sa o poľovnú zver. V čase núdze nosili do krmných zariadení kukuricu a seno. V tých časoch chotár oplýval malou poľnou zverou, hojne sa vyskytovala aj srnčia zver a líšky.

Prvoradým cieľom poľovníkov bolo zaobstarať si pušky, čo tiež nebolo jednoduché. Pomohol im Ferenc Buják, ktorý mal veľa známostí, vyznal sa v mnohých veciach. Členovia Poľovníckeho združenia v Tvrdošovciach sa ozajstnými poľovníkmi stali až v polovici päťdesiatych rokov, keď už po revíri chodili hrdo s puškou na pleci. Aj poľovačky sa stali „ozajstnými“ podľa platných pravidiel s honcami, úlovkami a výradom. Poľovnícku rovnosť nosil iba Lajos Buják Csóka, hájnik tvrdošovského chotára.

V nasledujúcich rokoch sa počet členov postupne zvýšil a združenie aktívne funguje do dnes pod vedením predsedu Vincenta Birkusa. V súčasnosti má 22 členov a hospodára na 3454 hektároch poľovnej plochy, z toho je 25 hektárov lesnej pôdy, 15 hektárov rákosia (trstia) a 150 hektárov vodnej plochy. Poľovnícke združenie svoju činnosť vykonáva na základe prísnych pravidiel a príslušných zákonov. Súčasný poľovníctvo už dávno nie je o strelbe a úlovkoch. Medzi základné úlohy združenia patrí vybudovanie poľovníckych zariadení, násypcov a krmných zariadení, ochrana pred škodnou zverou v rámci zákona a zabezpečenie životného prostredia zveri. Raz ročne, v čase určenom Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka vykonávajú zisťovanie stavov zveri, ktorého výsledok určuje ročné kvóty lovu. Z poľovnej zveri sa v tvrdošovskom revíri nachádzajú hlavne bažant, zajac a kačica. V poslednej dobe sa čoraz častejšie vyskytuje diviacia a jelenia zver. Starostlivosť o srnčiu zver sa vykazuje s medailovými úlovkami (zlatá, stieborná, bronzová) a tiež u jeleňa. V okrese Nových Zámkov bol ulovený jeleň ocenený zlatou medailou.

Ku každému poľovníckemu združeniu patria poľovné psy, ktoré sú dobrými pomocníkmi pri love. Poľovnícke združenie v Tvrdošovciach bolo a je známe kvalitnými poľovnými psami. Veľkú prácu v tomto obore vykonali dlhoroční kynológovia, chovatelia a cvičitelia aj z radov Tvrdošovčanov. Naše poľovné psy úspešne reprezentovali obec a združenie na skúškach psov po celom Slovensku, získali krásne ceny a dosiahli výborné umiestnenia.

V Poľovníckom združení Tvrdošovce - výnimkou roku 2020 - je aktívny aj spoločenský život. Členovia sa pravidelne stretávajú, zúčastňujú sa brigád organizovaných obcou a vysádzajú stromy v katastri obce. V spolupráci so základnými školami robia pre mládež prednášky a organizujú výstavy o poľovníctve. Svojou pozoruhodnou činnosťou členovia prispievajú vo veľkej miere k ochrane životného prostredia a divej zveri.

Členovia považujú poľovníctvo nielen za koníček, ale hlavne za poslanie, ktorému obetujú svoj voľný čas a financie. To je dôvod, prečo Poľovnícke združenie patrí medzi najdlhšie pôsobiace organizácie v Tvrdošovciach.

Magdaléna Csomóvá, Vincent Birkus, Imrich Szabó

Dobrovoľný hasičský zbor

História dobrovoľného hasičstva v Tvrdošovciach sa začala datovať od roku 1913, kedy na nátlak župných hodnostárov obec zriadila Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ). Netrvalo však dlho a v roku 1917 zbor zanikol. Hlavnou príčinou bolo obdobie 1. sv. vojny, kedy viacerí členovia narukovali, ďalším dôvodom bola zlá hospodárska situácia. Obec v roku 1925 musela na naliehanie vyšších úradov opätovne založiť dobrovoľný hasičský zbor, ktorý mal v tom čase približne 40 členov. Po pár rokoch už mali hasiči samostatné hasičské skladisko na Hornej ulici a vlastnili aj ručnú striekačku.

Karty opäť zamiešala 2. sv. vojna, v roku 1945 zostali už len štyria členovia. Hasičská technika v tej dobe pozostávala z troch trojkolesových ručných striekačiek a jednej dvojkolesovej ručnej striekačky. Našťastie postupom času začali pribúdať aj noví členovia. Koncom roka 1947 už mal zbor opäť 40 členov. V tom roku dostali aj finančnú dotáciu z okresného hasičského fondu na nákup novej motorovej striekačky a na dokončenie reorganizácie DHZ. V 60. rokoch mal zbor cez 20 členov a robili sa časté náборы medzi mládežou. Konali sa pravidelné cvičenia a členovia zboru sa zúčastňovali aj na hasičských súťažiach v okolí. Hasičstvo v tej dobe bolo v rozkve, pomáhali obci s prácami, vykonávali sa kontroly komínov v domácnostiach, ale usporadúvali sa aj hasičské zábavy. Všetko dobré sa však raz skončí. Koniec dobrovoľného hasičského zboru nastal na začiatku 70. rokov.

Rok 2007 bol rokom opätovného založenia DHZ v našej obci s 12 zakladajúcimi členmi. V roku 2010 sa naši hasiči dočkali aj novej hasičskej zbrojnice. Hasičská technika pozostávala z hasičského vozidla TATRA 815, ktoré bolo vybavené základným vybavením. Postupom času sa zbor snažil pridávať stále viac príslušenstva. V súčasnej dobe má DHZ v Tvrdošovciach 15 aktívnych členov a disponuje už dvoma hasičskými vozidlami. Jednou je už spomínaná TATRA 815, ktorú sme v roku 2018 odviezli na kompletný repas a v apríli 2019 nám bolo slávnostne odovzdané vynovené vozidlo s komplet výbavou, ktorá zodpovedá

súčasným požiadavkám. Toho istého roku sme na jeseň prevzali z rúk vtedajšej ministerky vnútra kľúče od hasičského vozidla CAS 15 IVECO Daily. Vďaka tejto technike vieme byť viac nápo-
mocní našim občanom v prípade požiarov či povodní. Neustále sa snažíme doplniť náš inventár novými prístrojmi, ktoré nám môžu značne pomôcť pri rôznych zásahoch. Za rok 2020 nám pribudli dýchacie prístroje a od našich priateľov z DHZ Bonyhád sme dostali hydraulické nožnice a rozpínač.

Sme radi, že náš zbor sa stále viac rozrastá, že členovia zboru sú ľudia, ktorí sú vždy pripravení pomôcť. Veríme, že hasičstvo v našej obci bude pokračovať po viac generácií.

Lucia Budíková

60. skautský zbor Sándora Síka

60. skautský zbor Sándora Síka vznikol pred 21 rokmi na sviatok svätého Štefana, teda 20. augusta 2000, pod vedením Orsolye Asztalos. Naším základným cieľom je, aby sme podporovali mladých v rozvoji ich schopností, vychovávame ich k akceptovaniu a ku skupinovej práci. Naučíme ich základy života v prírode, vedíme ich k vynaliezavosti a k tomu, aby žili podľa 10 skautských zákonov. Skauting je založený na dobrovoľnosti, každý sa zaoberá skautingom počas svojho voľného času. Prečo sa to oplatí? Preto, lebo kým vychovávame, aj my sami sa rozvíjame, pretože sa vytvárajú kamarátstva a spomienky na

celý život. Vďaka skautingu sa staneme lepšími ľuďmi a mohla by som ešte vymenovávať, ale pravdou je, že tento pocit a tento život sa nedá ani opísať, len zažiť.

Počas uplynulých 20 rokov náš skautský zbor mal svoj podiel aj v živote Zväzu skautov maďarskej národnosti a obce Tvrdosovce. Sme prítomní každý rok na Národnom šampionáte v méte, dokonca v roku 2011 sme boli organizátormi, kedy skoro 350 skautov pochodovalo po uliciach Tvrdosoviec a užívalo si radosť z hry. Ak sa epidemiologická situácia bude aj naďalej zlepšovať, 27-29. augusta po 10 rokoch budeme mať znova tú česť byť jej organizátormi.

Okrem tohto sme dali priestor ročnej schôdzi Zväzu skautov maďarskej národnosti, kde predsedníctvo a vedenie zväzu mávajú prezentácie a spolu so zástupcami zborov hlasujú o zmenách a vyhodnocujú rok. Aj cezhranične sme organizovali, kedy sme vďaka maďarskej katolíckej biskupskej konferencii pastierskej služby zahraničných Maďarov organizovali záverečný program pamätného polroka Sándora Síka. Na tomto skvelom dni sa zúčastnili aj dva skautské zbory, ktoré nesú meno Sándora Síka. V programe vystúpili skupina Szent Cecília zo Sedmohradska a Baricz Lajos duchovný otec z Marosszentgyörgy. Sme naozaj vďační, že pri organizovaní našich podujatí nám vždy pomôžu samospráva obce, miestna farnosť a máme dobré vzťahy aj s miestnou základnou školou a ostatnými organizáciami. Počas roka okrem našich zborských podujatí sa snažíme zapájať sa aj do života obce, zúčastňujeme sa spomienkových obecných slávností, kde kladieme veniec a držíme vlajky, na Deň detí vedíme programy a na Deň Zeme každoročne zbierame smeti, sadíme kvety, maľujeme plot kostola, pretože skaut pomáha všade, kde vie.

V posledných dvoch rokoch sa nám podarilo zvýšiť aj počet členov nášho zboru, ktorý momentálne má 49 členov. Chceli by sme toto číslo ďalej zvyšovať, preto sa snažíme zo všetkých síl o to, aby sme mali vyškolených a schopných vodcov, pretože rásť a rozvíjať sa zmysluplným spôsobom môžeme len vtedy, ak máme spoľahlivých a odhodlaných mladých ľudí so správnymi vedomosťami. Preto takmer každý rok niektorý z našich členov zastupuje náš zbor v niektorom z výcvikových táborov.

Dúfame, že Božou pomocou bude náš zbor ešte dlho fungovať a ešte viac detí a mladých budeme môcť zapojiť do tohto nádherného, celoživotného vzdelávacieho sveta.

Bernadett Száraz, Dominika Pintérová, Cynhtia Vargová

Tvrdošovský spravodaj

Začiatky

Historicky prvé číslo Tvrdošovského spravodaja sme vydali v júni 1998, z príležitosti 777. výročia prvej písomnej zmienky o našej obci.

S myšlienkou regionálnych novín prišiel pán starosta Lajos Kele, ktorý priniesol aj odborníka, aby nám pomohol svojimi radami. Bol ním Jenő Görföl, redaktor Rádia Pátia. Pôvodnú štruktúru si náš občasník v podstate zachoval až dodnes. Už vtedy bol na 1. strane príhovor starostu, nasledoval stručný prehľad dejín Tvrdosoviec, potom nominácie významných, čestných občanov, článok vtedajšieho riadi-

teľa miestnej ZŠ, Mgr. Jozefa Dernára, žiacke práce, nakoniec spoločenská kronika, vtipy, ošemsmerovka. Ako jazyková lektorka pôsobila v redakčnej rade Mgr. Helena Ondrejková, do slovenskej časti prispievala Gabriela Papová.

Timea Benkő

Ostatné roky a súčasnosť

Od roku 2000 vykonával prácu šéfredaktora Tvrdošovského spravodaja Róbert Mészáros, ktorý zaviedol určité zmeny v štruktúre novín. V roku 2003 potom nastali ďalšie výraznejšie zmeny v redakcii

obecného magazínu. Ako zamestnankyni obecného úradu mi bola pridelená príprava Tvrdošovského spravodaja ako náplň hlavnej pracovnej činnosti. Hneď na úvod bolo treba rozhodnúť, v akej podobe budú vydané noviny. Či to bude naďalej magazín alebo len informačný dvojtyždenník s aktuálnymi informáciami. Kultúrna komisia sa rozhodla pre magazín s tým, že sa bude vydávať trikrát do roka, na Veľkú noc, hody a na Vianoce. Musím sa priznať, nemala som žiadne skúsenosti v oblasti novinárstva ani v písaní článkov, ale vďaka pomoci a spolupráci predchádzajúcich redaktorov som sa tomu postupom času priučila.

Počas uplynulých takmer 20 rokov prešiel Tvrdošovský spravodaj zreteľnými zmenami, a to vďaka moderným technológiám, príchodom nových redaktorov a ich nápadov, ale aj kladnému prístupu a podpore obecných samospráv. To všetko výrazne ovplyvnilo celkový charakter novín. Pribudli nové rubriky, postupne sa zmenila štruktúra, zvýšil sa počet strán, a tak v súčasnosti sa môžeme pyšiť s dvoj- až trojčíslicovými farebnými novinami s rozsahom 48 strán.

V každom čísle sa snažíme prinášať články o všetkých obecných, kultúrnych, športových udalostiach ako aj o podujatiach našich kultúrno-spoločenských organizácií, ktoré sa usporiadajú v danom období s tým, aby sa o tom dočítali aj tí, ktorí na nich nemohli byť prítomní a nevideli ich ani v programe káblovej televízie. Zároveň sa tým pádom tieto udalosti písomne archivujú spolu s aktualitami obecného úradu. Na našich stránkach pravidelne predstavujeme známych Tvrdošovčanov a obyvateľov, ktorí sa nejakým spôsobom vynikajú, či už so svojím životom, záľubou alebo vedomosťami. Vždy sa nám dobre píše o Tvrdošovčanoch, ktorí žijú v zahraničí alebo o mladých, ktorí obstáli v živote alebo vo svete. Nie je žiadnym tajomstvom, že Tvrdošovský spravodaj číta väčšinou postaršia generácia. Niektorí si prečítajú noviny od prvej až po poslednú stranu. Pre nich znamenajú články z histórie a o dávnej minulosti veľa. Ale nielen pre nich sú dôležité takéto príspevky. Veľa študentov použilo naše noviny ako zdroj počas svojich štúdií, resp. k diplomovým alebo odborným prácam.

Ako sa pripravujú naše noviny? Mnohí si myslia, že to nie je žiadne umenie, treba to len napísať a vytlačiť. Vôbec to však nie je také jednoduché. Zhruba 2-2,5 mesiaca pred vydaním nového čísla si dohodneme ústredné témy. Nasledne požiadam našich stálych i príležitostných autorov, aby to napísali. Naši spolupracovníci, na ktorých sa dá vždy spoľiehať a prispievajú pravidelne, bez nároku na honorár a na úkor svojho voľného času, sú Mária Kollárová, Magda Csomóová, Magdaléna Birkusová, Attila Tóth, Mária Tóthová, František Buda, Imrich Szabó, Eva Borbélyová, ďalej riaditeľstvá a učiteľky základných a materských škôl, vedúci organizácií a zamestnanci obecného úradu, pretože

naším prvoradým cieľom je o všetkom informovať našich obyvateľov. Čo sa týka tém, mnohokrát ich poskytujú samotní autori alebo naši obyvatelia, resp. život. V poslednej dobe sú skvelým zdrojom pre nápady sociálne siete, kde sa nájdu vždy výborné témy. Našťastie o témy nie je núdza. Keď sa aj niekedy zdá, nebudeme môcť o čom písať, napokon sa nám vždy podarí naplniť všetky stránky. Veď sa v Tvrdošovciach vždy niečo deje, každý rok sa organizujú podujatia, žijú u nás zaujímaví ľudia, ktorí takmer vždy na prvé slovo súhlasia s napísaním článku.

Kým sa píše články, ja si medzitým v zmysle zákona o ochrane osobných údajov pripravujem tlačivá na písomné súhlasy, aby sa v rubrike Spoločenská kronika zverejnili iba údaje o obyvateľoch len s ich

rokov firma KORUND desktop v Nových Zámkoch, vrátane tlače. Sadzba sa tiež veľmi zmenila za uplynulých rokov. Spočiatku to robil bývalý kolega z obecného úradu Daniel Vanya pomocou vtedajšej výpočtovej techniky. Vtedy graficky upravené stránky sa ukladali na diskety a CD-nosiče. Teraz sa to robí cez elektronickú poštu. Pri posledných číslach sme sa ani nestretli s grafikom. Počas grafickej úpravy sa napriek predošlým korektúram stále vyskytnú chyby a nedostatky. Hotové strany nie sú vždy také, ako sme si to predstavili. Nasledujú ďalšie opravy, doplnenia a posledná jazyková úprava. Keď je všetko dokončené a pán starosta v mene samosprávy obce ako vydavateľa dá svoj súhlas, môžu ísť noviny do tlače. Tlač trvá najviac 1 týždeň.

Hotový Tvrdošovský spravodaj sa predáva v predajni novín a tabaku, v minibazári na Dolnej ulici, na obecnom úrade a v obecnej knižnici. Od roku 2013, keď sa Tvrdošovský spravodaj pripravoval niekoľko rokov pod vedením Lívie Borbély, si môžu obyvatelia nášho magazínu aj predplatiť. Predplatiť môžu doručenie noviny osobne s kolegom. Podľa našich informácií náš magazín má svojich čitateľov aj mimo obce, aj v zahraničí, dokonca dostal sa aj za veľkú mláku.

Posledná úradná záležitosť, ktorú treba ešte vykonať v súvislosti s Tvrdošovským

súhlasom. Akonáhle prídu články, všetky prejdú jazykovou úpravou. Korektúru príspevkov v maďarskom jazyku vykonáva Silvia Tóthová (na začiatku to boli Roland Dózsa a Tímea Benkő) a v slovenskom jazyku Beáta Győri. V predchádzajúcich rokoch nám v tom pomáhali Elena Ondrejková, Agáta Borbélyová, Eva Vinczeová a Judita Juhászová, ktoré prispievali aj s článkami. K opraveným článkom treba priradiť príslušné fotografie. Veľkými pomocníkmi sú v tom naši fotografi Imrich Mészáros, fotograf našej obce, a František Tóth. K starším článkom hľadáme fotky v našom archíve a stáva sa, že fotíme aj na poslednú chvíľu, aby sa zverejnili čo najaktuálnejšie zábery. Potom nasleduje rozdelenie článkov na jednotlivé strany spolu s fotografiami a ich zaslanie na grafickú úpravu, ktorú vykonáva už vyše 10

spravodajom, je zaslanie povinných výťahov do Ministerstva kultúry SR, Slovenskej národnej knižnice v Martine, Univerzitnej knižnice v Bratislave, do Knižnice Antona Bernoláka v Nových Zámkoch a do Štátnej Széchényiho knižnice v Budapešti.

Snáď sa podarilo priblížiť históriu Tvrdošovského spravodaja a prípravu jednotlivých čísel ako aj to, čo všetko je potrebné k tomu, aby sa noviny dostali k čitateľom. Všetkým patrí veľké poďakovanie, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomohli a pomáhajú pri zrode novín. Dúfam, že to tak ostane aj do budúcnosti a ešte dlhé roky budeme môcť prinášať články a informácie o Tvrdošovciach.

Silvia Bračová

Miestna cirkev v Tvrdošovciach

Kostol a viera majú pre kresťanov veľký význam. Tvrdošovčania boli vždy veriaci a pobožní ľudia, ktorí žili síce v chudobe, ale v láske. V stredoveku mala Cirkev veľkú moc a vplyv, vlastnila obrovské statky a majetok. Podľa vtedajších dokumentov bola naša obec tiež cirkevným majetkom a už v 14. storočí to bola farnosť. S odstupom času prešla obec viacerými skúškami a utrpeniami - epidémie, útoky, prenasledovania -, ktoré zanechali stopy nielen na životoch ľudí, ale aj na ich majetkoch, domoch a statkoch. Cirkevný život opäť ožil až okolo 17. storočia.

Najdominantnejšou stavbou Tvrdošoviec je Rímskokatolícky kostol sv. Štefana. Podľa archívnych dokumentov bol prvý a pôvodný kostol postavený približne v 14.-15. storočí. Bol však viackrát zničený a následne znovu postavený, resp. zrekonštruovaný, až dosiahol súčasnú podobu. Kostol je postavený z pálených tehál, podlahu má vykladanú kamennými dlaždicami. Dĺžka hlavnej lode je 18 m, šírka 6 m, vnútorná výška 8 m. Kostolná veža je 34 + 3 m vysoká, nachádzajú sa v nej 3 zvony a od roku 1772 ju zdobia zo všetkých štyroch strán hodiny. Pri vstupe do kostola sa pred nami objaví krásna oltárna maľba znázorňujúca kľačacieho uhorského kráľa sv. Štefana, ktorý s pokorou hľadá na Pannu Máriu a odovzdáva korunu a svoju kňazinu pod jej ochranu. Je to dielo majstra Károlya Jakobeya ako aj ostatné maľby a fresky tiež a aj maliara P. Stacha. Prekrásna krížová cesta so 14 zastaveniami bola vyrobená z milodarov od veriacich. Treba pripomenúť aj barokovú kazateľnicu so sochami štyroch evanjelistov. Krstiteľnica bola vyhotovená z tvrdošského mramoru v prvej polovici 19. storočia.

Život v obci bol úzko spätý s dianím v Cirkvi, čo výrazne ovplyvnilo zmysľovanie a život Tvrdošovčanov. Z dodnes zachovaných kresťanských zvykov a tradícií uvádzame niektoré pobožnosti:

Poklona najsvätejšej Sviatosti Oltárnej – Podľa učenia katolíckej viery je Ježiš Kristus prítomný vo Sviatosti Oltárnej pod spôsobom chleba, ktorý sa premení na Ježišovo Telo vo svätej omši. Prejavom našej viery je aj spoločná modlitba v kostole a poklona pred Bohom, pred Eucharistiou, čím vyjadrujeme svoju vieru, lásku a úctu k Bohu. Podľa nariadenia Cirkvi celodenná poklona najsvätejšej Sviatosti Oltárnej v našej obci pripadá na 12. februára, keď každý rok v tento deň je Eucharistia vystavená na oltári. Veriaci obce striedavo prichádzajú do kostola a pred vyloženou Sviatosťou prednášajú svoje prosby a chvály Bohu v podobe modlitieb a piesní.

Obdobie veľkého pôstu – Popolcovou

stredou sa začína 40-dňové obdobie pôstu pred Veľkou nocou, keď je Cirkvou nariadený prísny pôst, zdržanie sa mäsitého pokrmu a striedamejšieho života. Mládež sa ale zabávala pri dodržaní prísnych podmienok, tancovala a spievala „Sinalu“. Na Kvetnú nedeľu sa všetky kríže v kostole pozakrývali fialovým plátnom a spievali sa Paššie o Ježišom utrpení. Veľkonočné trojdnie začalo Zeleným štvrtkom, dňom

ustanovenia Sviatosti Oltárnej a sviatosti kňazstva a až do procesie Zmŕtvychvstania prestali zvonit kostolné zvony. Na Veľký piatok dodržiavali veriaci prísny pôst, jedli trikrát, ale najedli sa iba raz a, samozrejme, zriekli sa mäsa. Nekonal sa svätá omša a po modlitbe Krížovej cesty nasledovali veľkopiatočkové obrady, v rámci ktorých sa spievali Paššie. Na Paššie sa pripravovali veriaci pod vedením organistu. Táto krásna tradícia je zachovaná dodnes. Na Veľký piatok sa konala adorácia pri Božom hrobe – poklona pred Božím hrobom a rozjímanie o Pánovom utrpení a jeho smrti. Kedysi to bola úloha hlavne dievčat z Mariánskeho spolku, ktoré striedavo „strážili“ hrob v polhodinových a hodinových intervaloch. V súčasnosti sa tejto úlohy ujali miestni skauti a veriaca mládež. Stráženie Božieho hrobu sa koná aj na Bielu sobotu, keď si aj ostatní veriaci uctia pamiatku zosnulého Krista v hrobe svojou prítomnosťou a hlavne modlitbami.

Veľká noc – Bielou sobotou končí 40-dňový pôst. Vo večerných hodinách na vigíliu zmŕtvychvstania v liturgických obradoch kňaz vykoná posviacku vody a

ohňa – symbolov nádeje. Opäť sa rozozvú kostolné zvony a organ a uskutoční sa procesia vzkriesenia.

Procesia Božieho tela – Kedysi sa konala po celej obci, dnes prebieha iba v okolí kostola, kde sú postavené 4 oltáre zhotovené rodinami Bradáčovej, Juhászovej, Szabovej a Szőgyényiovej. Duchovný otec v procesii so Sviatosťou Oltárnou, v sprievode veriacich a prvoprijímajúcich detí, ktoré sypú lupienky kvetov, od každého oltára Sviatosťou Oltárnou požehnáva ľud a celú obec.

Turice – Na sviatok Zoslania Ducha svätého, je v našej obci krásny sviatok. V tento deň si počas svätej omše jubilujúce manželské páry, ktoré oslavujú 25., 50. a 60. výročie uzavretia manželstva, obnovujú manželské sľuby. Túto tradíciu zaviedol dôstojný pán Július Drozdy a vďaka kňazom, ktorí v obci po ňom pôsobili a pôsobia, sa slávi dodnes.

Pre veriaceho človeka sú najkrajšími sviatkami Vianoce. K týmto sviatkom sa viaže v našej obci veľa pekných zvykov.

Roráty – Ranná svätá omša v období adventu začínala už o 6.00 hodine. V skorých ranných hodinách v kostole svietili len sviece, aby sa veriaci v období adventu zamysleli, a tak sa lepšie pripravili na príchod malého Ježiša, ktorý je svetlom v našom tmavom svete.

Svätá rodina hľadá prístrešie – Adventná pobožnosť začínala 9 dní pred Vianocami a úzko súvisí s tradíciou chodenia s betlehemom. Kedysi sa ženy modlili ruženec a spievali v takmer každej domácnosti pred vlastnými oltármi. Je poľutovaniahodné, že táto tradícia sa pomaly vytráca.

Chodenie s betlehemom – Dávnejšie chodili s betlehemom k rodinám koledujúci miništranti a žiadali o vstup do domu, aby porozprávali príbeh o Svätej rodine. Spievali, modlili sa a následne ich domáci obdarili ovocím, sladkosťami, pečivom a nejakými drobnosťami. Našťastie tento zvyk dnes oživa. V súčasnosti nesú dobrú novinu o narodení Ježiša Krista k rodinám žiaci základných škôl.

V Tvrdošovciach pôsobili viaceré cirkevné spolky a združenia:

Mariánsky spolk – Bol to spolk dvadsiť rokov starý, ktorý vznikol a pôsobil pod vedením rehoľných sestier. Ich úlohou bola služba v kostole, t.j. upratovanie a zabezpečovanie kvetinovej výzdoby interiéru kostola. Na Veľký piatok a Bielu sobotu strážili Boží hrob. Mali jednotné biele oblečenie, ktoré si ušili samy. Na hlavách mali venček s bielym závojom, na krku nosili modrú stužku. Vydaním dievčat členstvo v spolku zaniklo.

Spolk Svätého ruženca – Vznikol v

roku 1904. Členovia sa každý deň modlili v kostole desiatok ruženca. Prvý piatok a prvú nedeľu v mesiaci si vymenili svätý obrázok, na ktorom z druhej strany bola modlitba. Pri výmene obrázku ho na znak úcty pobožkali.

Klub tvrdošovskej rímskokatolíckej mládeže – Hlavným cieľom spolku bolo vzdelávanie mládeže v duchu náboženského a vlasteneckého a organizovanie ta-
nečných zábav. Usporiadali však aj ďalšie

podujatia v prospech mládeže. Členmi boli prevažne chlapci, ale mohli sa stať členkami aj dievčatá.

Spolok tvrdošovskej mládeže – Bol založený počas pôsobenia duchovného otca Mons. Karola Lénára. Navštevovalo ho 50-60 detí, ktoré sa hrali a stretávali v priestoroch pastoračnej miestnosti farského úradu. Stretnutia sa konali väčšinou v piatok po svätej omši. Spolok organizoval nespočetné množstvo mládežníckych omší a stretnutí. Aktívne sa zapojili a

dodnes zapájajú do činností zameriavajúcich sa na zachovávanie kresťanských tradícií. Zakladajúci členovia sú dnes už ľudia s rodinami, ktorí vychovávajú svoje deti v kresťanskom duchu a pokračujú na ceste, ktorú im ukázal dôstojný pán Lénár.

*Katarína Baloghová,
Alexandra Baloghová*

Najznámejší kňazi pôsobiaci v obci

Szemmelweis-Szemerényi Károly (1813-1898)

V Tvrdošovciach pôsobil najprv ako kaplan krátko po svojej vysviacke v roku 1836. Keďže ako duchovný sa aktívne zúčastnil na formovaní a pomoci pre revolučnú maďarskú armádu, po skončení bojov za slobodu nemohol vykonávať kňazské povolanie. Do Tvrdošoviec sa vrátil až v roku 1876, kde zaslúžil všetky svoje sily rozvoju a vybudovaniu moderného cirkevného školstva. V záujme toho odkúpil potrebné pozemky, zorganizoval verejnú zbierku, do ktorej vložil veľkú časť svojho majetku. V roku 1886 bola vysvätená a otvorená nová samostatná internátna Rímskokatolícka dievčenská škola v obci. V roku 1888 bol vymenovaný za bratislavského kanonika a odišiel z obce. Je pochovaný v Bratislave na Ondrejskom cintoríne. Na počesť jeho činnosti pre tvrdošovské školstvo nesie od roku 2002 Základná škola s VJM v Tvrdošovciach jeho meno.

Mons. Drozdy Gyula (1913-1988)

Pred svojím príchodom do Tvrdošoviec v roku 1959 pôsobil na viacerých farnostiach ako kaplan a neskôr ako správca farnosti. V Tvrdošovciach vykonával prácu duchovného takmer po dobu 30 rokov. Dôstojného pána vysokého vzrastu s čiernymi vlasmi a s okuliarmi s čiernym rámom si uctil a mal rád v obci každý. Dobře poznal obyvateľov, bol kňazom pre všetky generácie, na nedeľňajších svätých omšiach bol kostol vždy plný veriacimi. Za jeho pastorácie sa rozrástlo cirkevné spoločenstvo, prebehla oprava strechy kostola, elektrifikácia kostola a bola postavená súčasná budova farského úradu.

Mons. Drozdy Gyula

Bol veľmi vzdelaný. Knihy nielen čítal, ale aj zbieral. Svedčí o tom aj knižnica fary. Založil prvé cirkevné múzeum v obci a napísal históriu Tvrdošoviec s názvom Historia Domus. Ako jeden z mála kňazov maďarskej národnosti v časoch deportácie navštívil Maďarov v Čechách, slúžil im sväté omše a poskytoval im morálnu útechu a podporu. Po odchode do dôchodku žil do smrti v rodnej obci, v Salke. Desať rokov po jeho smrti, v roku 1998, mu bola udelená cena Čestný občan obce Tvrdošovce in memoriam.

Mons. Lénár Károly (1923-2005)

V Tvrdošovciach pôsobil ako správca farnosti rokoch 1987-2002. Za jeho pôsobenia bol v roku 1994 vybudovaný kostol na miestnom cintoríne. V roku 2000 inicioval zriadenie samostatnej cirkevnej MŠ s VJM v obci, ktorá úspešne funguje dodnes. Život mal plný bolesti a utrpenia. Keďže v roku 1950 pomáhal kňazom internovaných v okolí Nových Zámkov v dočasnom tábore, vo vykonštruovanom súdnom procese bol odsúdený za velezradu na 17 rokov väzenia. Po 12 rokoch väzenia v Mírove a Leopoldove bol prepustený na slobodu a pracoval ako robotník, pretože bol mimo pastorácie. Prácu správcu farnosti mohol vykonávať až od roku 1970. Po roku 1989 sa výrazne angažoval za zriadenie samostatného biskupstva pre maďarských veriacich na Slovensku. Stál na čele Spolku dobrý pastier a osobne viedol komárňanské modlitebné dni. Bol ocenený Esterházyho pamätnou plakétou a cenou Pro probitate. Po odchode do dôchodku sa uchýlil v rodnej obci Dolinka, kde je aj pochovaný.

Katarína Balogh, Ing. František Buda

Rímskokatolícki kňazi pochádzajúci z obce a rok ich vysviacky za kňaza

František Berta – 1942

Michal Móder – 1946

Zoltán Zajíček – 1951

Vincent Balogh – 1956

Peter Borbély – 1963

Štefan Bíróczy – 1964

Alexander Simek – 1974

Anton Szilávik – 1984

Karol Balogh – 2003

Peter Dobrovodský – 2008

Tvrdošovčania, na ktorých sme hrdí

V Tvrdošovciach žili a žijú do dnešného dňa ľudia, ktorí vynikali/jú vo svojom obore, boli /sú úspešní a so svojou činnosťou šíria a šíria dobré meno našej obce. Považujeme za dôležité, aby sme ich predstavili na stránkach jubilejného vydania Tvrdošovského spravodaja.

Alexander (1829-1909) a Ľudovít Winterovci (1870-1968) – zakladatelia Piešťanských kúpeľov

Alexander Winter sa narodil v Tvrdošovciach ako syn chudobných židovských rodičov. Tu prežil svoje detstvo a navštevoval meštiansku školu. Po sobášii sa s manželkou presťahovali do Šiah, kde založili obchod s textilným tovarom a žili život obchodníkov. Alexander časom postavil tehelnú, vápenku a veľkú parnú pílu a založil aj Sporiteľňu v Ipeľských Šahách. Mohol sa pyšiť s honosným majetkom. Manželia mali 4 deti, jedným bol Ľudovít Winter, budúci zakladateľ Piešťanských kúpeľov. Ľudovít zdedil po otcovi sklon k optimizmu. Heslom jeho otca bolo, že: „Obchodník musí rozumiť všetkému“.

Alexander Winter sa počas jednej služobnej cesty dozvedel, že gróf Erdődy chce dať do prenájmu močaristý pozemok pri dedine Piešťany. Liečivé účinky prameňov v tom čase už boli dávno známe. Winter a gróf uzatvorili zmluvu najprv iba na 1 rok a ústne, ale keď bolo zrejmé, že má talent, dostal ostrov do prenájmu na 99 rokov. Desať rokov trvajúcou usilovnou prácou dosiahol, že kedysi zablatené a močaristé miesto vyhľadávalo čoraz viac ľudí, aby sa vyzdravelo.

Alexander Winter

Ľudovít Winter bol technicky veľmi zdatný, študoval vo Viedni na Technische Hochschule. Mal 20 rokov, keď ho otec povolal domov na pomoc pri vybudovaní kúpeľov. Húževnato a neúnavne pracoval na tom, aby vytvoril pacientom najlepšie podmienky k uzdraveniu. Winterovci tu vybudovali miestne komunikácie, školy, poštu, golfové a tenisové ihriská, koncertné a tanečné sály, organizovali automobilové preteky. Vedeli, že k uspokojeniu telesných potrieb patrí aj uspokojenie duševných

potrieb, preto pre rímsko-katolíckych veriacich dali postaviť kaplnku a pre protestantov modlitebňu. Neskôr si Židia na svoj

Ľudovít Winter

kostol prispeli sami. V roku 1909, v čase najväčších zmien kúpeľov, Alexander Winter zomrel, ale syn Ľudovít pokračoval vo zveľaďovaní areálu. Dal vybudovať múzeum, kúpeľný dom a niekoľko hotelov.

Počas 2. sv. vojny došlo k vyvlastneniu kúpeľov, zároveň začalo prenasledovanie Židov. Hoci Ľudovít bol pod ochranou Jozefa Tisa, ani on ho nevedel zachrániť pred deportáciou. Najprv ho odvieďli do internáčného tábora v Seredi, potom do Terezína. Po skončení vojny sa kvôli vnúcatým vrátil do Piešťan. V roku 1948, keď prevzali moc komunisti, štát vyvlastňoval všetky kúpele bez náhrady. Tak sa z Ľudovíta Wintera ako bývalého kapitalistu stal nepriateľ republiky a do smrti mal zákaz vstupu na Kúpeľný ostrov. V tom čase už jeho manželka nežila, býval so svojou gazdinou a s ňou chodieval do lesa, kde zbierali hriby, ovocie a vetvy. Takto sa živorili. V 60-tych rokoch 20. storočia hostia kúpeľov často vidávali starší pár, ako zbiera ražďie, netušiac, že ide o zakladateľa kúpeľov moderných rokov. Ľudovít Winter zomrel v roku 1968. Až po nežnej revolúcii mu bolo udelené Čestné občianstvo mesta Piešťany in memoriam, bola odhalená jeho pamätná tabuľa a bola po ňom pomenovaná hlavná ulica mesta. V roku 2019 bola v Piešťanoch slávnostne odhalená jeho socha na Kolonádovom moste.

Alexander a Ľudovít Winterovci nám môžu byť príkladom so svojou usilovnou prácou, vynaliezavosťou a optimizmom.

František Chmelár (1946) - bývalý predseda SOV

Narodil sa v Tvrdošovciach, ale žil tu iba do svojich 3 rokov. Jeho rodičia sa sem presťahovali, nakoľko otec pôsobil ako riaditeľ Štátnej ľudovej školy dievčenskej. Potom sa rodina presťahovala do Kežmarku. Šport zohrával v jeho živote vždy významnú úlo-

hu, venoval sa ľadovému hokeju. Športovo sa však realizoval aj v atletike, hádzanej a vo futbale.

Pracovná kariéra Františka Chmelára sa začala robotníckou profesiou vo Vagónke Poprad, neskôr pôsobil ako učiteľ gymnázia v Kežmarku. V rokoch 1968-74 študoval odbor telesná výchova a pedagogika na Fakulte telesnej výchovy a športu UK v Bratislave. Už v tomto období začal svoje funkcionárske pôsobenie v športe. Po skončení vysokej školy pracoval v oblasti športu, neskôr vo výskume a od r. 1974 na Slovenskom ústrednom výbore Československého zväzu telesnej výchovy (SÚV ČSZTK) a Slovenskom združení telesnej kultúry (SZTK). Tu vykonával rôzne funkcie – metodik, vedúci oddelenia, asistent podpredsedu, podpredseda a vedúci tajomník.

V 90-tych rokoch spoznával šport aj z inej strany – ako pracovník odboru športu, resp. sekcie športu detí a mládeže Ministerstva školstva SR. Z ministerstva napokon prešiel na Slovenský olympijský výbor (SOV), ktorý sa stal v jeho pracovnom živote poslednou a najdôležitejšou zastávkou. Roku 1999 bol zvolený za predsedu Slovenského olympijského výboru, na čele organizácie stál celých 17 rokov. Počas svojho pôsobenia v SOV sa zúčastnil pia-

František Chmelár

tich olympiád, z nich na dvoch ako predseda Slovenského olympijského výboru. Po ukončení posledného funkčného obdobia v r. 2016 už ďalej nekandidoval. Bol zvolený za čestného prezidenta SOV. V súčasnosti je v rámci organizácie aktívny ako poradca prezidenta SOŠV.

Milan Árendáš (1959) – keramikár, kachliar, majster ľudovej umeleckej výroby

Narodil sa v Nových Zámkoch, žije a tvorí v Tvrdošovciach. Už v útlom veku prejavil záujem o keramiky, od detstva zbieral staré hrnce, džbány, taniere. Na základnej škole nadšene navštevoval výtvarný krúžok, kde si všimil, že má nadanie. Vtedy sa rozhodol, že bude keramikárom. Po ukončení ZŠ v Tvrdošovciach odišiel na Školu umeleckých remesiel v Bratislave – odbor keramika,

kam z celého Slovenska prišli iba ôsmich žiakov. Praktickú časť výučby absolvoval v Modre, v známej Slovenskej ľudovej majolike. Učili ho tu ozajstní starí majstri, od ktorých sa veľa naučil, čo považuje za obrovské šťastie. Dodnes má odloženú svoju prvú vázičku. Svoje vedomosti chcel naďalej rozvíjať, preto sa zamestnal v Ústredí ľudovej umeleckej výroby v Bratislave (ÚLUV). V roku 1985 získal 1. miesto v súťaži výrobkov ÚLUV a v r. 1987 (ako 28-ročným) mu bol udelený titul Majster ľudovej umeleckej výroby.

Milan Árendáš patrí k najvýraznejším predstaviteľom súčasnej fajansy na Slovensku. Svojím autentickým prístupom k remeslu, dôslednosťou v technológii a citom k tradičným dekorom bol a stále je neprehliadnuteľný. Pre jeho keramiku je typická osobitá farebnosť, ktorú získava miešaním glazúr a farieb. Má rád zemité tóny, jeho farby sú plastické, majú jedinečnú, takmer hmatateľnú štruktúru. Pre svoju svižnú maľbu potrebuje väčšiu plochu, preto od počiatku inklinuje k výrobkom väčších rozmerov. Dostatočný priestor mu poskytujú široké kardinálske tanieri, hranaté a baňaté fľaše, sedliacke a pyskaté džbány, vázy, korbele či albarelá. Väčší priestor mu tiež umožňuje kombinácie viacerých motívov.

Milan Árendáš

Veľmi obľúbené v jeho tvorbe dekorovanie nádob mramorovaním, predstavuje preňho krásne tvary so zákutiami, do ktorých rád domalováva rôzne motívy.

Od začiatku 90. rokov sa venuje predovšetkým kachliarstvu. Tak ako aj pri výrobe fajansových výrobkov, aj v kachliarstve

si všetko vyrába sám, realizuje keramické pece od projektu, výrobu kachlíc cez samotnú stavbu až po prvé zakúrenie. Výsledkom sú tzv. ťažké pece, na ktoré používa klasické typy ornamentálnych a dokonca aj ručne maľovaných fajansových kachlíc.

Milana Árendáša poznáme ako zručného džbánkara a kachliara, zároveň je aj skvelý maliar s originálnym autorským rukopisom, ktorý používa glazúry a farby blízke fajanse starších období. Pozoruhodný je tiež súbor kachlíc, ktoré dokumentujú, ako sa džbánkarské remeslo prenieslo na inú plochu, kde výsledok slúži výsostne funkčnému účelu, no technológia a dekoratívnosť fajansy zostáva. To všetko poukazuje na rôzne podoby vzácneho remesla, na výnimočnosť fajansy, ktorá je dôkazom toho, že dosiahnuť majstrovstvo starých majstrov je možné aj v súčasnosti.

Je mu veľkým potešením, že sa môže venovať tomu, o čom sa mu snívalo v detstve, že jeho profesia je zároveň aj jeho koníkom. Jeho tvorbu si mohla verejnosť obdivovať doteraz na mnohých výstavách, a to v Bratislave, vo Viedni, v Tatranskej Lomnici a samozrejme aj v Tvrdosovciach.

*Mgr. Mária Tóthová, Ing. Imrich Szabó,
www.olympic.sk, Ing. Lívia Borbélyová*

Pohľad do minulosti v oblasti kultúry

Základnú organizáciu Csemadoku v obci Tvrdosovce založili v roku 1951. Ale čo vlastne vytváralo podmienky pre vznik tejto organizácie? Komu patrí naša vďaka za bohatú kultúrnu minulosť obce a zachovanie našej identity? V akých podmienkach žili naši predkovia, pracovali a zachovávali dedičstvo otcov pred založením Csemadoku? Odpoveď na tieto otázky sa pokúsím načrtnúť v nasledujúcom prehľade. Spoločenský život vo forme, ako ho poznáme dnes, do 19. storočia ešte neexistoval. V tom čase v našich podmienkach vidieckeho obyvateľstva a roľnícky stav tvorili 9/10 spoločnosti a väčšina v tom čase nevedela písať ani čítať. V 19. storočí nastali dôležité spoločenské zmeny. V západnej Európe sa začal významný hospodársky rozvoj, neskôr nazvaný priemyselnou revolúciou, ktorá radikálne zmenila spoločnosť i každodenný život obyvateľstva. Vytvorili sa nové významné skupiny, napríklad továrenskí robotníci, remeselníci, priekupníci, ľudoví umelci, učelia, lekári, atď. Neuplynulo veľa času a ďalší vývoj v spoločnosti začal vytvárať a zoskupovať ľudí rovnakého zamestnania a zmysľania do záujmových skupín, cechov a združení. Podľa vzoru západu vznikali už aj u nás panské kasína a spolky, ktoré sa v druhej polovici storočia spájali v tom čase s už existujúcimi miestnymi spolkami a záujmovými krúžkami a postupne sa premenili na politické strany. Ale moc v ríši reprezentovali nielen politické strany.

V roku 1881 v Nitre vznikol prvý maďarský kultúrny spolok s celoštátnou pôsobnosťou s názvom FEMKE (Felyidéki Magyar Közművelődési Egyesület). Činnosť tohto

spolku sa skončila v roku 1918. Namiesto rozpusteného spolku FEMKE bol v roku 1925 založený maďarský kultúrny spolok SzZMKE (Szlovenszköi Magyar Kultúregyesület). Tento spolok vyvíjal svoju činnosť až do konca druhej svetovej vojny. Spolok založil 184 miestnych pobočiek s dvanásťtisícovou členskou základňou.

Vyššie uvedené politicko-hospodárske procesy a udalosti prispeli k tomu, že na konci 19. storočia vznikli aj v obci Tvrdosovce rôzne zoskupenia, hnutia, združenia, jednotky, školy a iné záujmové organizácie. Veľmi dobrý prehľad o nich môžeme získať v kronike profesora Imreho Kropacseka s názvom História obce Tardosked – Tardoskedd ako aj v diele Imre Czibulku s názvom: Moja rodná obec Tvrdosovce alebo v knihe Ferencu Budu s názvom: Tvrdosovce – Tardoskedd.

Dôležitou udalosťou tohto obdobia bolo, že v roku 1868 sa uzákonila povinná školská dochádzka. Existencia škôl a pravidelné vyučovanie vo veľkej miere urýchlili potrebu rozvoja kultúry spoločnosti a jej ďalšie napredovanie. V kronike Imreho Kropacseka sa v kapitole „Naše kultúrne vzťahy“ píše nasledovne:

„...Kultúrna činnosť v obci mimo vyučovacích školských tém začal Károly Csepregy už v roku 1870. Odvtedy sa všetky generácie miestnej školskej mládeže hojne zúčastňovali na kultúrnych podujatiach a brigádach, prospešných prácach pre obec...“ Tu kronika uvádza zoznam tridsiatich ôsmich nacvičených divadelných hier ako dôkaz ich angažovanosti mládeže v kultúrnom živote obce. Táto ich aktivita je

zvlášť chvályhodná, ak si uvedomíme, že v obci vtedy ešte nebola zavedená elektrina a svietilo sa iba petrolejkami. – BM, „Najväčšiu a nehynúcu zásluhu na organizovaní a konaní kultúrnych podujatí v obci má Katolícky dom Jednoty postavený v roku 1906...“ „...po roku 1900 vznikol samostatný detský spevácky zbor pod vedením vyučujúcich...“ „...v roku 1926 pod vedením Rezsőa Adámyho vznikol mužský spevácky zbor...“

V kronike sa nachádza pozvánka, ktorou: „...členovia Tvrdosovského katolíckeho čitateľského spolku na 4. a 5. apríla roku 1926 (Veľkonočná nedeľa a Veľkonočný pondelok) srdečne pozývajú obecenstvo do veľkej sály Domu katolíckej jednoty na divadelné predstavenie s nasledovným programom: AZ OBSITOS – ľudová opera v troch dejstvách. Našepkávač: Ferenc Vanya, réžia: žiaci chlapčenskej školy. Dvadsaťšesťčlenný herecký tím, tance a piesne divadelného predstavenia bude sprevádzať hudobná kapela Kálmána Heku.

O vzniku, vývoji a foriem kultúrneho života obce sa podrobnejšie môžeme dočítať aj v monografii autorky Méryné Tóth Margit s názvom: Tanečný život v Tvrdosovciach.

Tento pohľad do minulosti nám napovedá, že kultúra našej komunity má hlboké a pevné korene. Pri založení Miestnej organizácie Csemadoku sme od našich predkov dostali do vena skutočne bohatý a hodnotný vklad. Teraz ho máme možnosť v jeho kráse a rozmanitosti odovzdať našim potomkom a nasledovníkom. V článku uvedené literárne zdroje nájdete v našej knižnici.

Michal Bara

Tvrdošovské poľnohospodárske družstvo

Čitatelia týchto riadkov sa narodili pod šťastnou hviezdou. Ich generácia vojnu, jej krutosť a hrôzy pozná iba z príbehov a rozprávania rodičov a prarodičov. Po roku 1945 veľa ľudí, najmä tí s fyzickými zraneniami a psychickou traumou túžilo po pokojnom a lepšom živote. Prísľub novej doby spočíval v nádeji na dôstojný život v budúcnosti. Obraz rovnosti, slobody, šťastného života a práva na prácu uchvátil široké masy obyvateľstva. Politická elita tej doby sa u nás spoliehala na ochranné krídla novej svetovej veľmoci – Sovietskeho zväzu.

V tejto klamlivej eufórii skupina nadšencov založila v Tvrdošovciach poľnohospodárske družstvo. Ich aktivity a činnosť však neboli medzi ľuďmi veľmi populárne. Prví agitátori často ani nepochádzali z radov poľnohospodárov, boli to väčšinou bezzemkovia, prípadne jednoduchí roľníci s malou, alebo žiadnou výmerou pôdy, o to viac boli však presvedčení o správnosti komunistických ideí. Existuje veľa príkladov, ako sa tradičné sedliacke rodiny, ktoré od nepamäti žili z obrábania pôdy podľa príkladu svojich predkov, dali presvedčiť – peknými slovami či tvrdými vyhrážkami. Nedokážem si ani len predstaviť pocity roľníkov- majiteľov poľnohospodárskej pôdy, ktorí sa jedným podpisom na prihláške do spoločného družstva vzdali svojich roľ a hospodárskych zvierat. Prežili vojnu, deportácie a nakoniec ich stihol aj tento tretí, azda najkrutejší úder, keď sa museli zrieknuť zdedeného i nadobudnutého majetku.

Tvrdošovské poľnohospodárske družstvo vzniklo v roku 1950. V zápisnici z prvej členskej schôdze sa uvádza výmera 150 ha obrábanej pôdy. Na začiatku družstvo hospodáril na spoločných pasťvinách dediny, na skonfiškovanej pôde bohatých sedliakov a na pôde početných maloroľníkov, ktorých agitátori presvedčili na vstup do družstva. V Tvrdošovciach nebolo veľa sedliakov s veľkou výmerou pôdy, väčšina z nich obhospodarovala pozemky s rozlohou 3-5 hektárov. V prvej polovici 60. rokov minulého storočia vstúpili do družstva aj poslední súkromne hospodáriaci roľníci. Rozloha obrábanej pôdy družstva sa v tom období rozrástla na takmer 3500 ha, keďže začalo hospodáriť aj na ornej pôde Ostrihomskej arcidiecézy v katastri obce Tvrdošovce.

Družstvo vtedy fungovalo na úplne inom základe ako dnešné poľnohospodárske firmy. Prácu v kolektíve plánovali na základe nariadení nadriadených orgánov, väčšinou ONV v Nových Zámkoch v súčinnosti s vedením všadeprítomnej komunistickej strany. Nadriadené orgány mali

vo svojej kompetencii aj kontrolu činnosti družstva. Vyhlasovali socialistické pracovné súťaže, kde jednotlivé družstvá súťažili medzi sebou. Po dosiahnutí stanovených cieľov sa udeľovali vyznamenania; týkalo sa to väčšinou najvyšších dosiahnutých hektárových výnosov pestovaných plodín,

vzorných pracovníkov, odborníkov, dojivosti, atď. Mzdy zamestnancov a členov družstva boli nízke. Pracovníci boli finančne odmeňovaní podľa tzv. pracovných jednotiek (noriem). Azda najdôležitejším benefitom, za ktorý sa v družstve oplatilo pracovať, bolo pridelenie pol hektára vysiatej kukurice (z toho sa odpočítala veľkosť obrábanej záhrady pri dome), na ktorý

členov vykupovalo zmluvne chované hospodárske zvieratá. Tvrdošovské družstvo prosperovalo a dosahovalo dobré výsledky najmä vďaka šikovnosti vedúcich a pracovitosti zamestnancov.

V roku 1976 na základe rozhodnutia vlády došlo vo vývoji družstva k zásadnej zmene. Poľnohospodárske družstvá troch susediacich dedín Tvrdošoviec, Palárikova a Jatova zlúčili do jedného veľkého celku. Bolo to obdobie, kedy sa podľa sovietskeho príkladu budovali čo najväčšie firmy a všetko podliehalo silnej centralizácii. Spojené družstvo „Budúcnosť“ obhospodarovalo 5200 hektárov a jeho hranice dosahovali dĺžku 14 km. Zlúčenie prinieslo veľmi pekné výsledky, postavili sa nové objekty, zmodernizovala a centralizovala sa práca v poľnohospodárstve. Z hľadiska ľudského faktoru to však viedlo k mnohým konfliktom, pretože dvoj- jazyčnosť (slovenčina – maďarčina)

bežným pracovníkom robila od začiatku ťažkosť, navyše v jednotlivých dedinách žijúci ľudia mali odlišnú mentalitu. Napríklad v Tvrdošovciach večerná a nočná práca nikdy nebola problémom, avšak v susedstve sa často pracovalo iba do 15.00 hodiny popoludní. Tento fakt centrálnemu vedeniu družstva spôsoboval nemalé starosti a dostávali sa do zložitej situácie.

Ďalším míľnikom v živote družstva bol príchod tzv. Nežnej revolúcie v roku 1989. Jednotné roľnícke družstvo (JRD) „Budúcnosť“ pozostávajúce z katastra troch dedín sa rozpadlo ako prvé na Slovensku. Rozchod neprebíhal ľahko. Rozdelenie spoločného majetku sa ko- nalo podľa výšky percenta majetku pri vstupe do spoločného podniku. Pretože Tvrdošovce tvorili centrum zlúčeného družstva, muselo prevziať všetky družstevné budovy postavené v obci. Tvrdošovciam zostalo 46 % majetku zlúčeného družstva, to znamená, že na krku im zostala aj pôžička vo výške 30 miliónov Kčs. To veľmi zaťažilo finančný rozpočet družstva s novým názvom Poľnohospodárske družstvo (PD) Tvrdošovce, ktoré vzniklo 1. apríla 1990.

Od roku 1989 sa svet úplne zmenil. Vydávali sa nové zákony, ktoré neobišli ani oblasť poľnohospodárstva. Pretože pôvodné družstvá vznikali pod nátlakom v inom systéme, bolo treba nájsť spôsob liečenia starých rán. Majetok družstva sa mal rozdeliť spôsobom stanoveným zákonom a s možnosťou umožniť každému znova hospodáriť na svojich pôvodných pozemkoch. Pre každého jednotlivého člena družstva sa určila suma z celkového majetku družstva, s ktorou mohol vstúpiť

mal každý člen a zamestnanec družstva nárok. Tým, že družstevníci s rodinami žili na dedine, mohli chovať hydinu a ošipané, čo tvorilo nezanedbateľný prínos v rodine. V 60. a 70. rokoch družstvo dokonca od

do novozaloženej firmy. Časť takto získanej nehnuteľnosti si mohol člen ponechať, prípadne mohol ju predať tretej osobe. Na veľkej schôdzi pri delení majetku družstva sa v miestnom športovom areáli zišlo 1700 ľudí. Proces transformácie sa istým spôsobom dotkol takmer každého občana Tvrdošoviec. Majetok družstva v tom čase vykazoval sumu 104 miliónov korún, z toho 74 miliónov korún išlo do transformačného fondu. Družstvo malo vtedy 570 členov, z toho takmer 300 dôchodcov. V tom čase bola situácia ešte dosť neprehľadná, „novopečeným“ majiteľom znovu nadobudnutej pôdy ich majetok neprípadať ako podiel na celkovom majetku družstva. Neprihľadali naň ako na podnikateľský kapitál, ale ako na nečakanú sumu, ktorá im náhle padla do lona. Družstvo navyše muselo vyriešiť 61 reštitučných prípadov. Stal sa aj taký prípad, že vyplatilo majiteľom viac ako 10 miliónov korún. Východiskom z beznádejnej situácie bol nový zákon, ktorý umožňoval vydávanie akcií v cenných papieroch. Vtedy družstvo začalo späťne odkupovať cenné papiere za dohodnutú cenu. Do decembra 2017 boli s výnimkou

n niekoľkých prípadov vykúpené všetky vydané cenné papiere. Bol to výsledok veľmi precíznej citlivej a zdĺhavej práce s nákupom cenných papierov od viac ako 1200 majiteľov, na čo môže byť vtedajšie vedenie oprávnené hrdé, pretože vyrovnalo všetky dlhy voči majiteľom.

V hospodárení družstva vedenie zrealizovalo veľké a smelé plány. Spustilo zariadenie na spracovanie paradajok, zabezpečilo vznik naplánovaných odvetví hospodárskych aktivít. Zaviedlo chov ošipaných, hovädzieho dobytku, otvorilo jazdiareň. Zriadilo špeciálne oddelenia: jablonoňové a marhuľové sady, vinice, vinárstvo, pestovanie a spracovanie rakytníka, sklady, obchod, výsadbu a pestovanie ekologických plodín. Zmeny vo vývoji ekonomiky a znížený príjem z predaja poľnohospodárskej produkcie však po čase predstavovali čoraz väčšiu záťaž pre družstvo. Od roku 2010 výrazne klesli ceny výkupu v chove hospodárskych zvierat a spracovania mlieka (v istom roku chov hospodárskych zvierat vykázal stratu 250 až 300-tisíc eur), čo značne sťažilo finančnú situáciu družstva. Napriek tomu, že družstvo sa pri svojom

vzniku uznesením na členskej schôdzi zaviazalo, že nebude rušiť vybudované odvetvia, po roku 2010 žiadne z nich nevykazovalo taký príjem, aby svojim ziskom mohlo vykompenzovať hospodársku stratu iných odvetví. Družstvo sa tak ocitlo pred závažným existenčným rozhodnutím. Po dlhom a neľahkom uvažovaní ako ďalej, vedenie dospelo k záveru a rozhodnutiu, že namiesto hroziacej likvidácie odovzdá riadenie družstva do rúk stabilnej spoločnosti – finančnej skupine Exata Group. Bývalé vedenie dúfa, že nový vlastník ocení aktíva, ktoré sa v družstve vytvorili, a ich využitím a pridaním nových zaistí dlhodobú prosperitu v tvrdošovskom družstve.

Verím, že obyvatelia obce Tvrdošovce sa ešte dlho budú tešiť z klíčiacych lánov poľnohospodárskych plodín, z vône striebristých a zlatistých lánov dozrievajúceho obilia a srieňom pokrytých zoráných rólí, lebo práve to predstavuje ozajstný život vo svojej pravej podstate.

*Ing. Rozália Szabó
Preložil: Ing. Imrich Szabó*

Pestovanie v Tvrdošovciach dnes

Poľnohospodárske práce tvorili odjakživa neoddeliteľnú časť v živote obyvateľov Tvrdošoviec. Naši predkovia, rodičia, starí rodičia trávili veľkú časť roka na poliach, kde sa venovali poľnohospodárskym prácam. Neskôr práce na poliach vystriedalo záhradkáre-

Medzi nich patria aj manželka Alexander a Soňa Tóthovi, ktorí sa venujú pestovaniu zeleniny vo veľkom 13 rokov.

„Manžel s tým začal oveľa skôr, už v detstve spolu s rodičmi.“ - prezrádza nám pani Soňa a dodáva: „Teraz sa tomu venujeme spolu. Pestujeme

čiatky so súčasnosťou, aké je to dnes?

V tejto dobe je pestovanie ťažšie ako kedysi. Túto prácu človek musí mať rád, bez toho sa to nedá robiť. Veď sviatok-nesviatok, víkend, treba pracovať niekedy od skorého rána do neskorého večera. Nehovoriac o zmene počasia, ktoré vie zamiešať karty. Ale aby sme hovorili aj o dobrých stránkach, najviac nás teší to, keď sú naši zákazníci spokojní. To nám vynahradí všetku našu prácu a energiu, ktoré sme vynaložili do pestovania.

Okrem čerstvej zeleniny ponúkate aj produkty, ktoré vyrábate z vlastnej úrody.

Áno, záujemcom ponúkame kyslú kapustu, čalamádu, paprikové pomazánky, zeleninu naloženú v sladkokyslom náleve a podobné produkty, ktoré sa tešia veľkej obľube. Ako dlho

by sme to chceli ešte robiť? Až kým budeme mať dostatok sily a zdravie nám bude slúžiť.

Tvrdošovce boli vzhľadom na svoju geografickú polohu odjakživa poľnohospodárskou oblasťou. Preto je dôležité, že sa v obci venuje dodnes pestovaniu ovocia, zeleniny a poľnohospodárskej činnosti. Vďaka tomu sa nezabudne na pracovitost' našich predkov a zachovávajú sa spomienky na nich.

Silvia Bračová

nie, keď obyvatelia pestovali zeleninu a ovocie vo vlastných záhradách. Pred desiatkami rokmi snáď nebolo v obci rodiny, ktorá by nepestovala zeleninu aj na odpredaj.

V dnešnej dobe je to už úplne iné. Oveľa menej Tvrdošovčanov sa venuje záhradkárstvu, ale nájdu sa ešte pestovatelia.

viacero druhov zeleniny a kvetov, najviac sú to priesady zeleniny, kapusta, paprika, rajčiny. V poslednej dobe pribudla aj kukurica lahôdková a koreni-ny. Všetko pestujeme doma pod fóliou, ale aj na vlastných poliach vlastnými mechanizmami.“

Keby ste mali porovnať za-

Tvrdošovské svadobné zvyky

Tvrdošovské svadobné „nakúkanie prvých vonkajších“

Svadba alebo svadobné veselie sa vždy považovalo za veľkú udalosť nielen v rodine a v príbuzenstve, ale aj medzi známymi či susedmi z ulice. Ženy z blízkeho okolia predtým, ako vyšiel svadobný sprievod z domu rodičov nevesty na sobáš, obstali bránu, aby videli mladú nevestu, ženícha a sviatočne vyobliekaných svadobčanov. A v neposlednej miere, aby ochutnali ponúkané svadobné koláče a zákusky. Im sa hovorilo „prví vonkajší“. Keď sa zvečeralo, najviac sa tešili na tzv. „svadobné nakúkanie“. Vtedy zhromaždení starší i mladší na dvore svadobného domu

„nakúkali“, počúvali muzikantov a sledovali tanec svadobčanov. Pre mládež to bola radosť, pretože nik im nebránil zatancovať si tam do vôle vedľa svadobčanov. Moja generácia sa naučila tancovať na svadobnom „nakúkaní“ ako „prví vonkajší“. Keď sa v tú istú sobotu konalo v obci viacero svadiieb, chodili sme „nakúkať“ aj inde, kde sme, samozrejme, aj tancovali. Bola to vítaná príležitosť na stretávanie, spoznávanie a zoznamovanie sa mladých. Keď sa pozvaní hostia (hovorilo sa im „svadobná ríša“) večer okolo dvadsiatej druhej hodiny odobrali dnu na večeru, my, „prví vonkajší“, sme sa rozišli domov.

Vyprevádzajú (vedú) nevestu!

Vofakedy dávno, ale ešte aj pred štyridsiatimi rokmi, sa svadobné veselie konalo doma, navyše na dvoch miestach: zvlášť v dome rodičov nevesty

a zvlášť v dome rodičov ženícha. V starých časoch, z jednej či dvoch izieb sa vyložil nábytok a pripravili sa stoly a lavice

ných rodičov a celý sprievod sa odobral do kostola, prípadne na obecný úrad, samozrejme, pešo a svadobný sprie-

stupov a s novomanželmi na čele išli do domu ženíchových rodičov. Svadobčania po celý čas spievali každému dobre

známe svadobné piesne, napríklad: Hviezdy, hviezdy, Veselie je v našej ulici alebo Kapusta, kapusta... Krásny melodický spev sa rozliehal široko-daleko do tichej noci. Vtedy každý v dedine vedel, že: „Vyprevádzajú (vedú) nevestu!“. Bola to nezabudnuteľná krásna a slávnostná scéna, najmä ak sa na ceste stretli dva či tri svadobné sprievody naraz. Pri stretnutí svadobné sprievody postáli, mladomanželské

pre pozvaných. Neskôr bol na dvore postavený veľký stan, tam sa už zместilo oveľa viac

vod mohli obdivovať aj ľudia z okolitých ulíc. Po svadobnom obrade sa podával olovrant v

páry si navzájom zablahoželi, vybozkávali sa a pokračovali v ceste.

svadobčanov a bolo to aj oveľa pohodlnejšie.

Svadobčania na svadobný obrad v sprievode odchádzali z domu rodičov nevesty, kam už predtým zavítali ženích, družičky, družbovia a starejší. Vypýtali nevestu od svadob-

dome nevestiných rodičov, potom sa do večera tancovalo na dvore v postavenom stane. Po zotmení hlavný družba, alebo niektorí zo starejších (krstný otec) vykrikol: „Vyprevádzajú (vedú) nevestu!“ Svadobčania sa zoradili do štvor- alebo šest-

V dome rodičov mladožení už svadobný sprievod netrpezlivo čakali a po srdečnom privítaní ich pozvali ďalej. Na dvore si zatancovali, potom sa rodičia nevesty a starší hostia pobrali späť do domu rodičov nevesty. Mládež z oboch strán zostala v dome mladoženíchových rodičov a zabávala sa ďalej. Boli to krásne a starodávne, typicky tvrdošovské zvyky. Zúčastnila

som sa na mnohých svadbách, ale takéto zvyky som zažila iba v Tvrdošovciach.

**Magda Csomóová,
Ing. Imrich Szabó**

Tradičné tvrdošovské jedlá

Tvrdošovčania sa v minulosti zaoberali poľnohospodárstvom a chovom hospodárskych zvierat. Vyžadovalo si to nepretržitú prácu celej rodiny. Popri mužoch na všetkých prácach sa zúčastňovali aj ženy. Chodili pracovať na polia: jednotili repu, okopávali, pomáhali pri žatve i pri zbere úrody na jeseň, lámali kukuricu, pomáhali pri zbere repy. Okrem toho, samozrejme, vychovávali deti a viedli domácnosť.

K ich základným povinnostiam patrilo každodenné varenie, lebo vtedy ešte chladničky neexistovali. V pracovné dni, keď sa zvečerievalo, ponáhľali sa z polí domov, rýchlo v sporáku založili oheň a pripravovali večeru pre ostatných členov domácnosti, ktorí prichádzali domov. Varili zväčša jedlá, ktoré nevyžadovali dlhú prípravu. Celotýždenný jedálny lístok obsahoval rôzne polievky: vajcovú, haluškovú, mliečnu, zasmaženú a kyslú zemiakovú polievku. Ako druhé jedlo boli varené (dusené, sterilizované) zemiaky, prípadne zemiaková kaša masťená husacím či kačacím tukom alebo zemiaková omáčka. Občas uvarili zemiakový paprikáš (zväčša bez klobásy). Vtedy sa druhé jedlo nepodávalo. Dva- až trikrát v týždni gazdiné varili múčne jedlá: makové, tvarohové alebo vajcové rezance. Na konci týždňa piekli koláče alebo rôzne druhy pagáčov. Za slávnostnejšie koláče sa považovali zákusky zo šiestich či siedmich vajec, navrchu s bielou cukrovou polevou. Makové, tvarohové, orechové a kapustové štrúdle sa piekli viac-menej iba v zimnom období.

Žatevným robotníkom zväčša väčšie deti nosili na polia kyslú fazuľovú alebo zemiakovú polievku, k tomu makové alebo tvarohové rezance, aby ženci a žnice v úmornej horúčave netrpeli smädom. Večera bola už sýtejšia: varená šunka alebo klobása s chlebom. Mäsovú polievku varili gazdinky iba v nedeľu; vtedy zarezali väčšie kurča alebo sliepku, aby sa nasýtla celá rodina. Hydinu chovali v každom dvore, mäso z

mäsiarstva kupovali iba zriedka. Kačice a husi gazdiné poriadne vykrmili, aby sa na tvrdošovské hody mohla rodina a pozvaní hostia najesť chutnej kačaciny a husaciny do sýtosti.

Chýrne tvrdošovské hody boli známe široko-dáľeko. Vtedy prichádzali domov aj rodáci roztrúsení po svete. Kačacie a husacie drobky (krky, žalúdky) gazdiné pripravili s paradajkovou kapustou alebo ich uvarili s tarhoňou a kúskami zeleniny na spôsob tzv. „husacej kaše“. Tarhoňu si gazdiné pripravili samy, lebo ryža sa v obchodoch dala kúpiť až od roku 1955. Dovtedy aj na zabijačkách pripravovali jaternice a tzv. žobrčku kašu iba z jačmenných krúpov.

Záhrady pri domoch roľníkov boli iba zriedka. Priestory roľníckych dvorov boli potrebné na uskladnenie stohov slamy a sena. Po zrušení lístkového systému v obchodoch sa rozšíril výber a sortiment tovarov, v obehu bolo už viac peňazí a postupne sa rozšíril aj sortiment jedál. Recept na knedle do obce priniesli deportovaní občania z českého pohraničia. Veľmi rýchlo sa rozšírili a získali si obľubu u tunajších ľudí.

Od šesťdesiatych rokov 20. storočia až doteraz tvrdošovské gazdinky už pečú chutné zákusky a torty napriek tomu, že rodinné stretnutia sa konajú zväčša v reštauráciách. Tam sa konajú i svadobné pohostenia.

**Magda Csomóová,
Ing. Imrich Szabó**

Recept z Tardošu

ANNA REZY

Cesto: 30 dkg výberovej múky, 10 dkg masla, 1 polievková lyžica kakaa, 1 kávová lyžička sóda bikarbóny, 1 vajce, 5 dkg práškového cukru, mlieko (podľa potreby) - toľko, aby sa dalo cesto rozvalkať. Pripravíme dva pláty.

Krém: ½ l mlieka, 3 vrchovate polievkové lyžice múky, z čoho uvaríme kašu, 20 dkg masla. Vyšľaháme na tuhú penu s 20 dkg práškového cukru.

Píškóta: pripravíme ju z 5 vajec.

**Anna Morvaiová
(rodená Feketeová)**

TVRDOŠOVSKÝ SPRAVODAJ / TARDOSKEDI HÍRMONDÓ

Vydavateľ/Kiadó: Obec Tvrdošovce – Tardoskedi község. **Adresa/Cím:** Obecný úrad – Községi Hivatal, Novozámocká cesta 56, 941 10 Tvrdošovce. IČO: 309338 **Evidenčné číslo/Nyilvántartási szám:** EV 3871/09 – Ministerstvo kultúry SR. **Registrácia/Bejegyzés:** 238/98 OŠaK Nové Zámky. **Redakčná rada/Szerkesztő bizottság:** Bračo Szilvai, PaedDr. Tóth Szilvia, Ruzsik Katalin, Mgr. Győri Beáta, Ing. Imrich Szabó, Birkus Magda **Foto/Fényképek:** Mészáros Imre, Tóth Ferenc **Grafika a tla/Tördelés és nyomtatás:** KORUND desktop, spol. s r. o., Považská 18, 940 67 Nové Zámky. **Počet výtlačkov/Példányszám:** 650. Časopis vychádza trikrát ročne. Megjelenés: évente háromszor. **Dátum vydania:** 11.08.2021 **Kiadás időpontja:** 2021.08.11. **ISSN 1339-2530.** Redakcia si vyhradzuje právo zmien a redakčných úprav publikovaných príspevkov. Obsah publikovaných príspevkov sa nemusí stotožňovať s názormi redakcie. A szerkesztőség fenntartja a kéziratok lerövidítésének és módosításának jogát. A közölt cikkek tartalmáért a szerkesztőség nem vállalja a felelősséget.

Krátka história športu v obci

Organizovaná športová činnosť sa v Tvrdošovciach začala prebúdať k životu už po 1. svetovej vojne. Pri jej začiatkoch a hlavne organizácii stáli v tomto období predovšetkým Árpád Spevák Singer a Tibor Schrank. Spočiatku len zopár nadšencov a obdivovateľov futbalu naboso kopalo do handrovej lopty, až kým dňa 1.5.1922 sa u nás odohral prvý futbalový zápas medzi výberom obce a novozámocského mládežníckeho družstva. Zápas sa skončil zmierlivo v pomere 1:1, pričom historický prvý gól za Tvrdošovce vsietil hráč Max Schönberger. Tento zápas sa odohral na lúke v lokalite Akomány za prítomnosti asi 200 zvedavých divákov, kde bolo narýchlo vybudované prvé provizórne futbalové ihrisko obce.

Organizovaná športová činnosť sa v obci podľa ústnej tradície datuje odo dňa 15.5.1923, kedy mal byť založený prvý miestny športový klub. Naproti tomu kronikár obce Imrich Kropacsek uvádza za oficiálny dátum založenia športového klubu deň 1.6.1930. Jeho tvrdenie podopiera aj novinový článok z časopisu Érsekújvár és vidéke z roku 1935, ktorý nám dokladá vznik a založenie klubu tiež v roku 1930. V roku 1930 bolo vybudované aj nové ihrisko v priestoroch oproti bývalému starému cintorínu (táto plocha je už ale v súčasnosti zastavaná) a priateľské zápasy u nás odohrali aj také mužstvá ako UTE Újpest, Ferencváros Budapešť. Na krátky čas sa potom ihrisko premiestnilo vedľa starej zubnej ambulancie, aby sa v ďalšom období od 1931-1953 nanovo vybudovalo na lúke vedľa miestneho bitúnku (dnes priestory materskej školy na Hlbokej ulici). Slávnostné predanie tohto ihriska sa uskutočnilo dňa 4.7.1934.

V rokoch 1934-1936 hlavne vďaka obetavej a systematickej práci trénera Szigetiho z Nových Zámkov, ktorý viedol mužstvo od roku 1932, futbalové mužstvo vyhráva majstrovstvá okresu. V ročníku 1936/1937 postupuje do oblastnej súťaže, kde hráva s Novými Zámkami, Galantou, Komárnom, Šaľou, Štúrovom i Bratislavou. Počas 2. svetovej vojny sa majstrovské zápasy nekonajú a v obci funguje len mládežnícke družstvo do 18 rokov. Po premenovaní klubu v 50. rokoch pôsobí futbalové mužstvo predovšetkým v oblastných majstrovstvách zo začiatku s prevažujúcou väčši-

nou cudzích hráčov. Od roku 1958 naše futbalové mužstvo tvorili vyslovene už len domáci odchovanci.

V rokoch 1948-1954 bol vybudovaný súčasný športový areál, ktorého súčasťou je od roku 1957 aj verejné kúpalisko. Vedľa futbalového mužstva dospelých začal pôsobiť u nás aj stolnotenisový oddiel a mládežnícke futbalové družstvá. Od roku 1958

naše futbalové mužstvo tvoria vyslovene domáci odchovanci. Od roku 1960 preberá záštitu a patronát nad športom miestne roľnícke družstvo, ktoré sa snažilo oživiť v obci aj šach, atletiku a hádzanú, ale bez väčšieho úspechu. Naopak v tomto období prežíva futbal svoje najlepšie roky, veď za obec vtedy hrávali takí hráči ako Štefan Gyurek, Juraj Szikora, Ladislav Pósa, Alexander Borbély, Jozef a Ladislav Móderovci, ktorí pôsobili v 1. futbalovej lige a nie-

ktorí aj v reprezentácii ČSSR. Dokonca v rokoch 1972 a neskôr v roku 1979 pôsobili u nás úspešne aj dievčenské futbalové družstvo. V rokoch 1978/1979 sa vylepšilo vybavenie samotného športového areálu, dobudovalo sa škvarové tréningové ihrisko a zaviedla sa termálna voda do miestneho kúpaliska. Tento stav s vynovením a

položením trávnatého koberca na ihrisku s menšími zmenami pretrváva dodnes.

V 80. rokoch minulého storočia prežíva futbal pod taktovkou trénera Štefana Gyureka výkonnostne svoje najlepšie obdobie, kým naopak začiatkom roku 1993 prekonáva klub jednu zo svojich najväčších funkcionárskych kríz. Po kríze pod novým názvom ŠK Tvrdošovce – Tardoskeddi

Sport Club sa začala písať ďalšia časť novodobej histórie klubu.

Začiatkom 21. storočia významné úspechy v bežeckých disciplínach dosiahli Csilla Fugli a v pól maratónke Ján Fazekas. Roku 2009 sa odovzdalo do celoročného užívania multifunkčné ihrisko s umelým povrchom, na štadióne sa v roku 2012 rozšírili kabíny pre hráčov a rozhodcov a okrem dvoch jestvujúcich tribún sa vytvára aj dvesto nových miest na sedenie. Za uplynulé obdo-

bie okrem mnohých hráčov, funkcionárov, trénerov a dobrovoľníkov významnú stopu v organizovanej športovej činnosti v obci zanechali vo futbale Tibor Schrank, Štefan Vargovčík, Štefan Fenyvesi, Jozef Vas, Alexander Borbély (aj v stonome tenise), Ladislav Szabó, Jozef Vanya, Ladislav Vanya, Štefan Gyurek, Michal Bara, František Újhelyi, Fridrich Horáček a Gabriel Brat. Na poli stolnotenisového oddielu to boli Anton Spevák (aj vo futbale), Anton Schwáb, František Strečko, Miroslav Lipták, Zuzana Vidová, Ladislav Mészáros a Ladislav Varga.

Dnes športové vyžitie v rámci organizovaných súťaží realizujú 4 futbalové a 2 stolnotenisové družstvá. Na škole pôsobí florbalový krúžok a pre mládež sa organizujú každoročne futbalové turnaje Móder Cup a Memoriál J. Szikoru. Pre žiakov tu je Gyurekov pohár a jazdiareň Palomino okrem jazdeckých pretekov a Hubertovej jazdy láka vychádzkami na koni. Popri tom na miestnom rybníku sa konali úspešné rybárske preteky. Dnes je možnosť

rybolovu na jazerách Putnoki a Bara.

Veríme, že napriek výdobytkom modernej technológie bude šport v našej obci zohrávať ešte dlhé roky dôležitú úlohu a Športový klub Tvrdošovce bude slúžiť našim športovcom.

Ing. František Buda